

SALA DE LECTURĂ

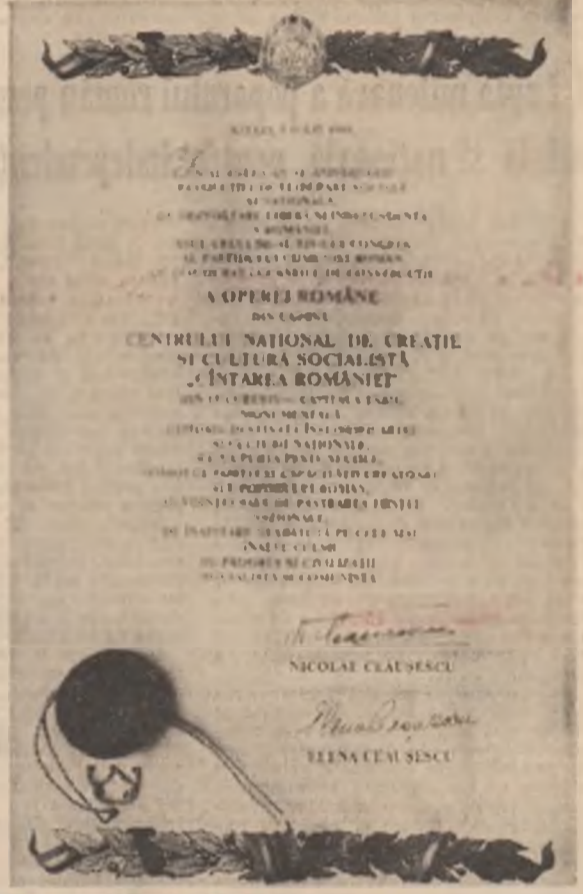
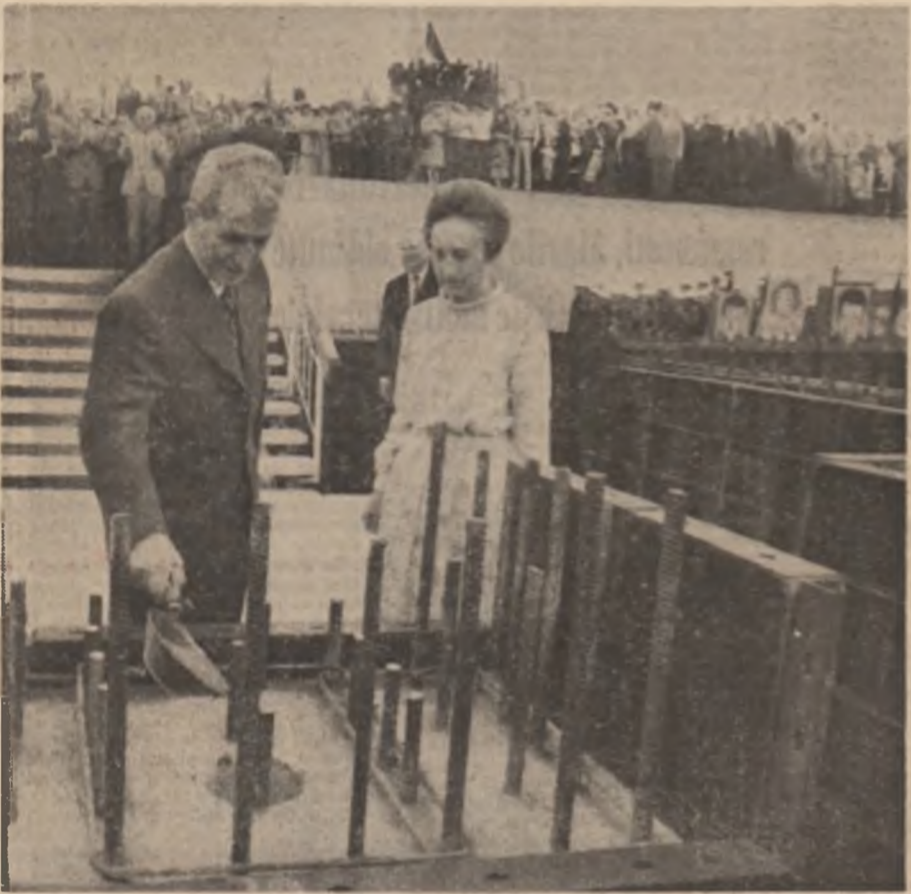
ANUL XXXII
27
(1 417)
Sâmbătă
8 iulie
1989
8 pagini
4 lei

Proletari din toate țările, uniți-vă!

Luceafărul

Săptămânal editat de Uniunea Scriitorilor
din Republica Socialistă România

VALORI FUNDAMENTALE

Este evident că, pentru întregul partid, pentru întregul popor, anotimpul în miezul căruia sîntem are ceva aparte, cu totul deosebit: ne pregătim pentru cel de al XIV-lea Congres al partidului. De fapt, izvorul acestor pregătiri trebuie căutat mai departe în timp, încă din momentul lansării și dezbaterei Tezelor din aprilie 1988 și al Expunerilor tovarășului Nicolae Ceaușescu la Plenarele C.C. al P.C.R. din noiembrie 1988 și aprilie 1989, teze și expuneri care, prin importanța și bogăția de idei au dat un nou sîmbuț gândirii politice și ideologice și s-au constituit într-o puternică expresie a democratismului societății noastre, a unității tot mai trainice dintre partid și popor. Recenta plenară a C.C. al P.C.R., magistrala cîvîntare a secretarului general al partidului și importante documente care au fost adoptate, prefațează însă evenimentul din toamnă, Congresul al XIV-lea, cu date și accente care fac din acest anotimp un prilej cît se poate de exact al analizei și dezbaterilor, într-un consens mai mult decît explicit. Hotărîrea de a propune congresului re alegerea tovarășului Nicolae Ceaușescu în funcția supremă de secretar general al partidului are un temel istoric legat de însăși făurirea societății noastre socialiste multilaterale dezvoltate și este adînc motivată de tot ce s-a împlinit mai mare și mai durabil în anii care au urmat celui de al IX-lea Congres al partidului,

evenimentul inaugural pentru o epocă de înalt și luminos destin. Unitatea națională a cunoscut și cunoaște prin gândirea, prin opera teoretică și practică a conducătorului partidului și țării, o dimensiune nouă, aceea care, în termenii concreți ai dezvoltării, ai progresului și civilizației socialiste, a implicat și împinsă spiritul revoluționar, creator, conștiința apartenenței la cauze mari și adînci. Afirmarea deplină a independenței, a suveranității, transformarea partidului în centrul vital al întregii națiuni făurirea unui sistem democratic unic în țelul său și prin aceasta sporirea neînclătă a gradului de participare la conducerea societății, la asumarea drepturilor și îndatoririlor fundamentale ale construcției libere, conștiente, a socialismului și comunismului conferă epocii inaugurată în urmă cu aproape un sfert de veac sensul și amploarea unei clisuri economice, moral-politice și sociale de cea mai mare importanță pentru prezentul și viitorul națiunii. În toate acestea vedem dezvoltamentul și abnegația pilduitoare prin care, cu clarviziune politică și științifică, prin înalt și strălucit exemplu de patriotism, conducătorul partidului și țării a elaborat și aplicat cu consecvență principiul construirii socialismului cu poporul și pentru popor, vedem îndreptățirea clară și puternică prin care cugetul și voința tuturor comunistilor, cugetul și voința întregii națiuni se exprimă sustinînd re alegerea tovarășu-

lui, evenimentul inaugural pentru o epocă de înalt și luminos destin. Unitatea națională a cunoscut și cunoaște prin gândirea, prin opera teoretică și practică a conducătorului partidului și țării, o dimensiune nouă, aceea care, în termenii concreți ai dezvoltării, ai progresului și civilizației socialiste, a implicat și împinsă spiritul revoluționar, creator, conștiința apartenenței la cauze mari și adînci. Afirmarea deplină a independenței, a suveranității, transformarea partidului în centrul vital al întregii națiuni făurirea unui sistem democratic unic în țelul său și prin aceasta sporirea neînclătă a gradului de participare la conducerea societății, la asumarea drepturilor și îndatoririlor fundamentale ale construcției libere, conștiente, a socialismului și comunismului conferă epocii inaugurată în urmă cu aproape un sfert de veac sensul și amploarea unei clisuri economice, moral-politice și sociale de cea mai mare importanță pentru prezentul și viitorul națiunii. În toate acestea vedem dezvoltamentul și abnegația pilduitoare prin care, cu clarviziune politică și științifică, prin înalt și strălucit exemplu de patriotism, conducătorul partidului și țării a elaborat și aplicat cu consecvență principiul construirii socialismului cu poporul și pentru popor, vedem îndreptățirea clară și puternică prin care cugetul și voința tuturor comunistilor, cugetul și voința întregii națiuni se exprimă sustinînd re alegerea tovarășu-

lul Nicolae Ceaușescu în suprema funcție de secretar general al partidului.

Programul-Directivă al Congresului al XIV-lea al Partidului Comunist Român cu privire la dezvoltarea economico-socială a României în cincinalul 1991-1995 și orientările de perspectivă pînă în anii 2000-2010 precum și Tezele pentru Congresul al XIV-lea al Partidului Comunist Român privind dezvoltarea societății românești, perfecționarea conducerii economico-sociale, dezvoltarea democrației muncitorești-revoluționare, creșterea rolului Partidului Comunist Român, intensificarea activității ideologice, politico-educative, ridicarea nivelului de cunoaștere științifică, de cultură, a conștiinței revoluționare, raportul de forțe și caracteristicile fundamentale ale situației internaționale sînt documentele de fond care stau acum în atenția întregii societăți. Interesul deosebit pe care-l trezesc are explicația prezentului și viitorului imediat. Ele certifică nu numai un drum eroic, revoluționar, parcurs în etape și la alitudinîi succesive, cu experiențe și căutări care au avut temeiul aplicării legilor generale ale socialismului științific la condițiile

Luceafărul

Continuare în pag. a 5-a

MONUMENTALA CTITORIE

Un moment cu laral și profunde semnificații pentru cultura și arta românească, pentru manifestarea spiritului creator al poporului: inaugurarea de către tovarășul Nicolae Ceaușescu, împreună cu tovarăsa Elena Ceaușescu, a lucrărilor de construcție a Centrului național de creație și cultură socialistă „Cintarea României” din București, edificiu monumental, ocupînd un loc distinct în noul și luminos poezaj urbanistic al Capitalei patriei. Trăim această vară sub semnul lucrărilor plenare C.C. al P.C.R., al hotărîtoarelor documente adoptate care prefațează evenimentul central, Congresul al XIV-lea al partidului, precum și sub semnul celei de a 45-a aniversări a victoriei revoluției de eliberare socială și națională, antifascistă și antiimperialistă. Din viitorul mare pe care-l configurează documentele adoptate de plenară face parte și acest nou și impunător edificiu care completează înnoirile arhitectonice produse în ultimii ani în București. În cadrul unei solemnități desfășurate la sediul C.C. al P.C.R., tovarășul Nicolae Ceaușescu și tovarăsa Elena Ceaușescu au semnat pergamentul pus la temelia viitorului complex cultural care, prin proporțiile sale, va fi cel mai impunător ansamblu arhitectonic de acest profil din întreaga țară. Pe pergament stă scris: Astăzi,

5 iulie 1989 — în al 45-lea an al aniversării revoluției de eliberare socială și națională, de dezvoltare liberă și independentă a României, anul celui de al XIV-lea Congres al Partidului Comunist Român — am inaugurat lucrările de construcție a Operei Române din cadrul Centrului național de creație și cultură socialistă „Cintarea României” din București — Capitala țării — monumentă ctitorie destinată înfloririi artei și culturii naționale, ce va purta peste secole simbolul forței și capacității creatoare ale poporului român, al voinței sale de păstrare a ființei naționale, de înaltare neabătută pe cele mai înalte culmi de progres și civilizație socialistă și comunistă.

Acest act de nouă și monumentala ctitorie arată cu puterea evidenței de cîtă grădă înaltă se bucură cultura și arta românească, marea Festival național „Cintarea României” ce reunește în cele mai largi forme de manifestare însuși genul creator al poporului, forța sa de a se edifica în lumina unei conștiințe noi, înaintate, pe ceea ce progresului multilateral. Dar acest act mai arată și faptul că tot ceea ce ne propunem — în acel consens de principiu al construirii socialismului cu poporul și pentru

Continuare în pag. a 5-a

TEZELE

pentru Congresul al XIV-lea al Partidului Comunist Român privind dezvoltarea societății românești, perfecționarea conducerii economico-sociale, dezvoltarea democrației muncitorești-revoluționare, creșterea rolului Partidului Comunist Român, intensificarea activității ideologice, politico-educative, ridicarea nivelului de cunoaștere științifică, de cultură, a conștiinței revoluționare, raportul de forțe și caracteristicile fundamentale ale situației internaționale

Congresul al XIV-lea al Partidului Comunist Român reprezintă un eveniment de însemnată istorică în viața social-politică a țării, în activitatea partidului și a poporului nostru.

Desfășurîndu-se în anul jubilar al celei de a 45-a aniversări a victoriei revoluției de eliberare socială și naționale, antifascistă și antiimperialistă, Congresul va prileji o profundă și multilaterală evaluare a drumului parcurs de poporul român în construcția socialistă, deosebit de la Congresul al IX-lea al partidului, a activității desfășurate pentru înfăptuirea hotărîrilor Congresului al XIII-lea și ale Conferinței Naționale, va analiza stadiul actual al societății românești și va stabili obiectivele și liniile directoare ale dezvoltării României în perioada 1991-1995 și, în perspectivă, pînă în anii 2000-2010. Prin hotărîrile pe care

le va adopta, Congresul se va înscrie în istorie drept congresul marilor victorii socialiste, al triumfului principiilor socialismului științific în transformarea revoluționară a societății românești, al adevăratei suveranități și al independenței depline, economice și politice, a României.

Tezele pentru Congresul al XIV-lea al partidului trebuie să prilejuiască o largă dezbateră în rîndul comunistilor, al tuturor oamenilor muncii, a problemelor fundamentale ale activității de construcție socialistă din patria noastră, asigurînd elaborarea democratică a liniilor generale și a orientărilor de perspectivă ale dezvoltării țării. Hotărîrile ce vor fi adoptate de Congres vor reprezenta astfel expresia aspirațiilor și voinței întregului nostru partid și popor.

I. Dezbateră Tezelor din aprilie 1988 și a Expunerilor tovarășului Nicolae Ceaușescu la plenarele C. C. al P. C. R. din noiembrie 1988 și aprilie 1989 — expresie a profundului democratism al societății noastre, a puternicei unități dintre partid și popor

Tezele pentru Congresul al XIV-lea se întemeiază pe aprecierile și orientările cuprinse în expunerile secretarului general al partidului, tovarășul NICOLAE CEAUȘESCU, la ședința Ce-

mitetului Politic Executiv din aprilie 1988, la marele forum democratic din noiembrie anul trecut și la Plenara C.C. al P.C.R. din aprilie 1989, larg dezbătute de comunisti, de oamenii muncii și adoptate

de întregul partid și popor ca documente programatice ale construirii noii orînduri în actuala etapă istorică, pe baza aplicării consecvente, creatoare, a principiilor socialismului științific la condițiile concrete din România. Prezentele Teze au fost dezvoltate și îmbogățite pe baza discuțiilor din cadrul Plenarei C.C. al P.C.R. din 27-28 iunie, a magistralei expuneri a secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, la această plenară.

Aceste documente constituie o generalizare strălucită a experienței poporului român, a partidului nostru comunist și reprezintă o nouă și importantă contribuție a tovarășului Nicolae Ceaușescu la dezvoltarea și îmbogățirea creatoare a socialismului științific și practicii revoluționare.

Dezbateră ideilor, tezelor și orientări-

lor cuprinse în expunerile tovarășului Nicolae Ceaușescu — cea mai largă și cuprinzătoare dezbateră care a avut loc pînă acum în partid, în societatea noastră — a reprezentat o adevărată școală de educație revoluționară, patritică a comunistilor, a maselor de oameni ai muncii, a întregii societăți. Ea s-a transformat într-un adevărat referendum în care națiunea noastră și-a exprimat adevărată deplină la politica partidului și statului. Dezbaterile s-au desfășurat într-un spirit de înaltă responsabilitate comunistă, patritică, de analiză critică și autocritică a activității din toate domeniile, dînd o puternică expresie caracterului profund al democrației de partid, al democrației noastre muncitorești-revoluționare.

Continuare în pag. a 2-a

TEZELE

pentru Congresul al XIV-lea al Partidului Comunist Român

Urmare din pag. 1

În mod unanim, participanții la dezbateri au evidențiat cu putere contribuția hotărâtoare, de inestimabilă valoare, a secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, la fundamentarea și elaborarea întregii politici interne și externe, la opera de construcție socialistă din țara noastră. Clasa muncitoare, țărănimea, intelectualitatea, întregul nostru popor au adus, cu acest prilej, un înalt omagiu tovarășului Nicolae Ceaușescu, marele conducător al națiunii noastre socialiste, creatorul de geniu al strategiei revoluționare a partidului nostru, deschizătorul căii înaintării României spre comunism, militant de frunte și mișcării comuniste și muncitorești, personalitate politică proeminentă a lumii contemporane. Oamenii muncii și-au exprimat cea mai profundă recunoștință pentru modul strălucit în care secretarul general al partidului asigură înfăptuirea consecventă a prin-

cipiilor socialismului științific în țara noastră, conducând, cu înaltă fermitate revoluționară, națiunea română pe drumul bunăstării și fericirii.

În același timp, participanții la dezbateri au evidențiat contribuția deosebită a tovarășei academician doctor Inginer ELENA CEAUȘESCU, eminent om politic și savant de renume mondial, militant de frunte al partidului și statului nostru, la elaborarea și înfăptuirea programelor de dezvoltare a țării, la organizarea și modernizarea activității din toate sectoarele vieții economice și sociale, la progresul științei și tehnicii, al învățământului și culturii.

Dezbaterile acestor istorice documente a evidențiat cu putere faptul că între partid și popor există o unitate deplină și de nezdruccinat, că poporul român, strâns unit în jurul partidului, al secretarului său general, tovarășului Nicolae Ceaușescu, este ferm hotărât să-și făurească în mod liber și conștient propriul său destin — destinul socialist și comunist.

II. Lupta milenară a poporului român pentru libertate socială și națională, pentru independență și unitate

Făurirea noul orinduirii în România este rezultatul logic al dezvoltării istorice, al luptei îndelungate a poporului român, a forțelor democratice și progresiste, a clasei muncitoare și partidului ei politic împotriva exploatării și asupririi, pentru o viață mai bună, liberă și independentă.

Pe teritoriul țării noastre s-au succedat, de-a lungul milenilor, orinduirile de-a doua mână cunoscute în evoluția umanității. Geto-dacii — strămoșii poporului român — au trăit și s-au dezvoltat pe această vatră cu mii de ani înainte. O importanță deosebită a avut crearea, acum 2000 de ani, a statului centralizat geto-dac, sub conducerea lui Burebista, ajuns la o mare înflorire în vremea lui Decebal. Cucerirea unei părți a Daciei de către romani, după lupte îndelungate, cu toate consecințele negative pe care le-a determinat, a dus la împlinirea celor două civilizații și formarea, pe această bază, a poporului român.

După retragerea armatelor și administrațiilor romane din Dacia, în secolul al III-lea e.n., populația locală și-a organizat existența în formațiuni statale de sine stătătoare — cnezate, voievodate — ceea ce i-a asigurat continuitatea, capacitatea de apărare împotriva invaziilor diferitelor triburi și populații migratoare, aflate într-un stadiu inferior de dezvoltare. Constituția celor trei state feudale — Muntenia, Transilvania, Moldova — a marcat o treaptă superioară în dezvoltarea societății românești. În lupta pentru libertate și independență, războiul hotărâtor a fost cel din jurul unirii populare, în primul rând țărănești, care timp de secole a reprezentat principala forță a progresului social, a apărării țării.

Între cele trei țări românești s-au dezvoltat puternice legături economice și politice — bazele pe care s-a construită unitatea și independența noastră. În anul 1859 a avut loc unirea principatelor de la nord și de la sud, realizată prin voiața și eforturile poporului român. Puternicele bătălii de clasă din deceniul al patrulea au culminat cu marea demonstrație patriotică, antifascistă și antirăzboinică de la 1 Mai 1939, în organizarea și desfășurarea căreia o contribuție determinantă au avut tovarășii Nicolae Ceaușescu, tovarășii Elena Ceaușescu, Partidul comunist a fost organizatorul și însuși creatorul luptei poporului român împotriva fascismului, războiului, a dominației Germaniei hitleriste, pentru răsturnarea diktatorilor antonesceni, pentru apărarea integrității și suveranității României.

Între cele trei țări românești s-au dezvoltat puternice legături economice și politice — bazele pe care s-a construită unitatea și independența noastră. În anul 1859 a avut loc unirea principatelor de la nord și de la sud, realizată prin voiața și eforturile poporului român. Puternicele bătălii de clasă din deceniul al patrulea au culminat cu marea demonstrație patriotică, antifascistă și antirăzboinică de la 1 Mai 1939, în organizarea și desfășurarea căreia o contribuție determinantă au avut tovarășii Nicolae Ceaușescu, tovarășii Elena Ceaușescu, Partidul comunist a fost organizatorul și însuși creatorul luptei poporului român împotriva fascismului, războiului, a dominației Germaniei hitleriste, pentru răsturnarea diktatorilor antonesceni, pentru apărarea integrității și suveranității României.

Partidul Comunist Român, cadrele sale de bază, în rîndul cărora s-a afirmat puternic personalitatea eroică a tovarășului Nicolae Ceaușescu, au organizat și condus cu strălucire poporul român la victoria revoluției de eliberare socială și națională, antifascistă și antimpărialistă din August 1944, care a marcat un moment epocal în istoria României, a lichidat pentru totdeauna dominația imperialistă, a deschis calea spre adevărată independență, creind condițiile ca poporul să poată să-și făurească viitorul așa cum îl dorește, fără nici un amestec din afară. Mărețul act istoric de la 23 August 1944 a creat condiții pentru înfăptuirea unor uriașe transformări revoluționare, a lichidării exploatării și asupririi, a instaurării puterii clasei muncitoare, a întregului popor.

III. Făurirea socialismului — cerință istorică logică, obiectivă a dezvoltării sociale. Apariția mișcării muncitorești — etapă superioară în lupta poporului român pentru eliberare socială și națională. Lupta clasei muncitoare din România și a partidului ei politic revoluționar pentru răsturnarea vechii orinduirii și trecerea la edificarea noii societăți

Dezvoltarea forțelor de producție, apariția relațiilor de producție capitaliste, lupta de clasă între proletariat și burghezie au dus în mod necesar la apariția mișcării revoluționare, la însușirea de către aceasta a principiilor socialismului științific. Clasa muncitoare s-a afirmat pe arena politică a epocii drept cea mai înaintată forță socială, consecvent revoluționară în lupta pentru lichidarea exploatării omului de către om și făurirea socialismului.

Pentru desfășurarea cu succes a luptei revoluționare și îndeplinirea misiunii sale istorice, clasa muncitoare a adoptat de la început forme de organizare proprii.

În anul 1893 s-a creat, pe baza principiilor socialismului științific, elaborează de K. Marx și Fr. Engels, Partidul Social-Democrat al Muncitorilor din România, unul dintre primele partide muncitorești din Europa, care a înscris în programul său de luptă răsturnarea orinduirii capitaliste și edificarea societății socialiste.

Dezvoltarea forțelor de producție, apariția relațiilor de producție capitaliste, lupta de clasă între proletariat și burghezie au dus în mod necesar la apariția mișcării revoluționare, la însușirea de către aceasta a principiilor socialismului științific. Clasa muncitoare s-a afirmat pe arena politică a epocii drept cea mai înaintată forță socială, consecvent revoluționară în lupta pentru lichidarea exploatării omului de către om și făurirea socialismului.

Pentru desfășurarea cu succes a luptei revoluționare și îndeplinirea misiunii sale istorice, clasa muncitoare a adoptat de la început forme de organizare proprii.

În anul 1893 s-a creat, pe baza principiilor socialismului științific, elaborează de K. Marx și Fr. Engels, Partidul Social-Democrat al Muncitorilor din România, unul dintre primele partide muncitorești din Europa, care a înscris în programul său de luptă răsturnarea orinduirii capitaliste și edificarea societății socialiste.

Partidul Comunist Român, făurit la 4 mai 1921 — ca rezultat al votului democratic al delegaților la Congresul Partidului Socialist de transformare a acestui partid în partid comunist — a asigurat întărirea unității de acțiune a clasei muncitoare în marile bătălii purtate împotriva exploatării și asupririi, a monopoliurilor străine, pentru o viață liberă, demnă și independentă.

În condițiile instaurării hitlerismului la putere în Germania și creșterii pericolului fascismului, războiului și revizionismului, Partidul Comunist Român și-a amplificat lupta revoluționară pentru unirea maselor largi populare în vederea apărării integrității și suveranității României. În cadrul evenimentelor din anul grel al ilegalității s-a reliefat cu putere activitatea eroică, plină de abnegație, a tovarășului Nicolae Ceaușescu pentru apărarea intereselor clasei muncitoare, pentru înfăptuirea idealurilor supreme ale po-

Partidul Comunist Român, făurit la 4 mai 1921 — ca rezultat al votului democratic al delegaților la Congresul Partidului Socialist de transformare a acestui partid în partid comunist — a asigurat întărirea unității de acțiune a clasei muncitoare în marile bătălii purtate împotriva exploatării și asupririi, a monopoliurilor străine, pentru o viață liberă, demnă și independentă.

În condițiile instaurării hitlerismului la putere în Germania și creșterii pericolului fascismului, războiului și revizionismului, Partidul Comunist Român și-a amplificat lupta revoluționară pentru unirea maselor largi populare în vederea apărării integrității și suveranității României. În cadrul evenimentelor din anul grel al ilegalității s-a reliefat cu putere activitatea eroică, plină de abnegație, a tovarășului Nicolae Ceaușescu pentru apărarea intereselor clasei muncitoare, pentru înfăptuirea idealurilor supreme ale po-

IV. Etapele procesului revoluționar unitar de construire și dezvoltare a noii orinduirii în România

În prima etapă — 23 August 1944 — 30 Decembrie 1947 — au fost îndeplinite obiectivele revoluției populare democratice. România a participat cu toate forțele economice și militare la războiul antifascist, pînă la victoria finală asupra Germaniei hitleriste. La 6 martie 1945 a fost instaurat guvernul democratic, muncitoresc-țărănesc, iar la 30 decembrie 1947 a fost abolită monarhia și proclamată Republica, încheindu-se astfel o epocă și începând un capitol nou în istoria poporului român.

Anul 1948 a marcat trecerea la o nouă etapă — etapa revoluției socialiste. Făurirea, în februarie 1948, a partidului unic al clasei muncitoare a asigurat forța politică conducătoare a poporului pe calea socialismului. Naționalizarea principalilor mijloace de producție, în iunie 1948, a dus la lichidarea proprietății capitaliste, a pus bazele dezvoltării socialiste a economiei românești. Iar prin încheierea procesului cooperativizării agriculturii, în 1962, s-au generalizat relațiile de producție socialiste în întreaga economie.

Viata, practica revoluționară a demonstrat, atât în cadrul țării noastre, cât și pe plan mondial, rolul fundamental, hotărâtor al proprietății socialiste a întregului popor și cooperatiste, în făurirea noul orinduirii sociale. Dezvoltarea și întărirea ei continuă constituie o necesitate vitală, orice diminuare a marilor

V. Congresul al IX-lea — eveniment de importanță istorică, moment de cotitură care a marcat începutul unei noi epoci revoluționare în activitatea partidului, în opera de făurire a socialismului în patria noastră

În desfășurarea procesului revoluționar în țara noastră, un moment de cotitură marcat de adevărată răscruce istorică l-a constituit Congresul al IX-lea, cînd în fruntea Partidului Comunist Român a fost ales marele fiu al neamului, eroul comunist al națiunii române moderne, tovarășul Nicolae Ceaușescu.

Congresul al IX-lea a făcut o profundă și exigentă analiză a primei etape a construcției socialiste și a stabilit principiile și cerințele de importanță fundamentală pentru transformarea revoluționară a societății românești.

Mentalul operant al Congresului al IX-lea a fost caracterizat de o înaltă conștiință a faptului că țara noastră a fost răpită de o înaltă burghezie și că trebuie să-și recupereze libertatea și să-și reconstruiască viața pe baza principiilor socialismului științific. Acesta a fost spiritul în care s-a organizat și desfășurat Congresul al IX-lea, în condițiile unei lupte eroice pentru libertate și independență a poporului nostru. Marea Unire a dat un puternic impuls dezvoltării forțelor de producție — industriei și celorlalte sectoare economice — realizării unor reforme sociale, afirmării capacităților creatoare ale poporului.

Congresul al IX-lea a intrat în istorie prin proclamarea fermă a dreptului inalienabil al partidului nostru de a-și elabora de sine stătător linia politică, strategia și tactica revoluționară, aplicînd în mod creator adevărurile universale, principiile socialismului științific la condițiile concrete din România, la specificul nostru național, la realitățile și cerințele fiecărei etape istorice.

Congresul al IX-lea a pus în centrul întregii politici de construire a socialismului făurirea unei puternice baze tehnico-materiale, ca factor primordial al progresului multilateral al societății. Totodată, a fost subliniată necesitatea obiectivă a perfecționării continue a relațiilor de producție și sociale în concordanță cu dezvoltarea forțelor de producție.

VI. Profunde transformări revoluționare înfăptuite în societatea românească în perioada inaugurată de Congresul al IX-lea în domeniul economic, social, al științei, învățămîntului și culturii

Pe baza liniei generale stabilite de Congresul al IX-lea, întărită și dezvoltată de toate congresele și conferințele naționale ulterioare, a tezelor de înestimabilă valoare teoretică și practică ale tovarășului Nicolae Ceaușescu privitoare la legea obiectivă a reproducției socialiste largite, partidul a pus în fața poporului obiectivul realizării unei înalte rate a acumulării, ca o condiție vitală a lichidării într-un timp cât mai scurt a rămînelor în urmă a țării și făuririi unei economii socialiste moderne. În cadrul unor largi dezbateri publice, întreaga noastră națiune a optat pentru alocarea anuală a circa o treime din venitul național în scopul creșterii și modernizării forțelor de producție, al industrializării, dezvoltării agriculturii și celorlalte ramuri ale economiei naționale.

Grăitor pentru uriașul efort constructiv desfășurat de națiunea noastră este faptul că circa 90 la sută din mijloacele fixe de care dispune azi societatea noastră au fost create în perioada de cuprinsă de Congresul al IX-lea.

În efortul de dezvoltare și modernizare a bazei tehnico-materiale a societății, partidul a asigurat repartizarea armonioasă a forțelor de producție în toate zonele și județele țării, creînd condiții de muncă pentru toți cetățenii, deplină egalitate în drepturi a oamenilor muncii, fără nici o deosebire, posibilități ca toți locuitorii țării să se bucure de cuceririle civilizației socialiste.

Dezvoltarea și modernizarea continuă a forțelor de producție au putut avea

proprietății socialiste, întoarcerea la forme de proprietate capitaliste, inclusiv la mica proprietate, este de natură să pună în pericol nu numai construirea socialismului, ci și însăși dezvoltarea economico-socială a popoarelor, bunăstarea și independența lor.

Transformările economico-sociale revoluționare înfăptuite în perioada 1948—1965 au asigurat înălțarea exploatării omului de către om, dezvoltarea pe baze socialiste a industriei, agriculturii, a tuturor sectoarelor de activitate. În această etapă a construcției socialiste s-a desfășurat o muncă intensă, au fost învinsе multe greutăți inerente unei opere de o asemenea amploare. Trebuie spus, totodată, că au fost comise o serie de greșeli și încălcări ale legalității socialiste, s-au manifestat puternice concepții străine, de subapreciere a forței și capacității poporului român, a clasei muncitoare, de denaturare a istoriei, limbii și culturii române, care au dăunat dezvoltării socialiste a patriei.

Partidul a reușit să învingă aceste greutăți, să înlăture fenomenele negative, să mobilizeze clasa muncitoare, țărănimea, intelectualitatea, întregul popor într-un uriaș efort constructiv care a asigurat înaintarea fermă a României pe calea dezvoltării economico-sociale, consolidarea orinduirii noi, socialiste și trecerea la o etapă superioară a procesului revoluționar în țara noastră.

Partidul a pornit de la principiul socialismului științific, potrivit căruia dezvoltarea democrației socialiste și crearea condițiilor pentru participarea largă și nemijlocită a maselor de oameni al muncii la conducerea vieții economico-sociale reprezintă o necesitate logică a edificării noul orinduirii sociale. Această teză de importanță fundamentală și-a găsit expresia în principiul formulat și tradus cu consecvență în viața de partid și în opera de făurire a socialismului cu poporul și pentru popor.

O importanță deosebită a avut repunerea în drepturile ei legitime a glorioaser istorii naționale, a milenarelor noastre tradiții progresiste, revoluționare, restabilirea adevăratului istoric prioritar la originea, formarea și dezvoltarea poporului român pe aceste meleaguri.

În spiritul orientărilor Congresului al IX-lea a fost adoptată noua Constituție care statuează largul democratism al orinduirii noastre sociale. O importanță deosebită a avut criticarea greșelilor, abuzurilor și încălcărilor comise în perioada anterioară, măsurile luate pentru ca acestea să nu se mai repete niciodată în societatea noastră, pentru întărirea și respectarea legalității socialiste.

Congresul al IX-lea a reprezentat un moment esențial în întărirea politico-organizatorică și dinamizarea partidului nostru, în creșterea rolului său conducător în societate, în intensificarea legăturilor cu oamenii muncii, cu întregul popor, în afirmarea sa ca exponent al intereselor vitale ale națiunii.

Orientările stabilite de Congresul al IX-lea — în elaborarea cărora rolul hotărâtor l-a avut tovarășul Nicolae Ceaușescu — au promovat un spirit nou în întreaga operă de construcție socialistă, au deschis cîmp larg afirmării energilor creatoare ale poporului, au redat națiunii noastre sentimentul demnității și încrederii în forțele proprii, au cimentat unitatea sa de nezdruccinat în jurul partidului comunist.

loc și ca urmare a lichidării concepției greșite, manifestate în perioada dinaintea Congresului al IX-lea, potrivit căreia nu trebuia dezvoltată creșterea științifică proprie. Pe baza orientărilor Congresului al IX-lea a fost organizată o largă rețea de institute și unități de cercetare, știința devenind cu adevărat o forță de producție și, totodată, un factor de prim ordin al progresului general al societății. Dispunem de o puternică forță științifică, avem importante realizări în cercetarea științifică și tehnică, precum și programe de largă perspectivă în toate domeniile. Întregul partid și popor apreciază în mod deosebit rolul și contribuția hotărâtoare ale tovarășei Elenei Ceaușescu la progresul și înflorirea științei, culturii și învățămîntului românesc, la aplicarea cuceririlor revoluției tehnico-științifice moderne. În întreaga operă de edificare socialistă a patriei noastre.

Corespunzător prevederilor proiectului Programului-Directivă, România va deveni în perioada următoare — pînă la sfîrșitul mileniului al doilea și în primele decenii ale mileniului al treilea — o puternică forță a progresului tehnico-științific, cu un înalt nivel de dezvoltare în toate domeniile. De aceasta depind însuși mersul înainte al societății socialiste, crearea condițiilor pentru trecerea României la comunism.

Pornind de la legitatea concordanței între forțele de producție și relațiile de producție, partidul a luat un șir de măsuri de cea mai mare importanță pen-

tru întărirea și perfecționarea proprietății socialiste, pentru manifestarea, în condiții superioare, a calității oamenilor muncii la conducerea societății. Frontul Democratice și Unității Socialiste — care înmănușează toate organizațiile de permanență în vederea creșterii și creșterii proprietății socialiste, de stat și cooperatiste, reprezintă condiția esențială a dezvoltării revoluționare a societății, calea evitării apariției oricăror forme de exploatare a omului de către om.

Pe baza orientărilor Congresului al IX-lea au fost adoptate măsuri de perfecționare a sistemului de cointereseare materială a oamenilor muncii, de așezare fermă a retribuției pe principiul socialist al cantității și calității muncii. Partidul a acționat pentru lichidarea deosebirilor nejustificate între nivelul veniturilor, pentru așezarea fermă a întregii vieți sociale pe principiile eticii și echității socialiste.

În decursul perioadei care a trecut de la Congresul al IX-lea a fost perfecționat sistemul politic, s-a asigurat democratizarea organelor de stat centrale și locale, s-a modificat legea electorală, introducîndu-se mai multe candidaturi pentru un loc de deputat, s-au creat noi orga-

VII. Stadiul actual al dezvoltării societății socialiste românești. Marile succese obținute pe drumul făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate în România

În cele peste patru decenii de construcție socialistă, România s-a transformat dintr-o țară slab dezvoltată, predominant agrară, într-o țară industrial-agrară, cu un înalt nivel de civilizație. În acest an, producția industrială va fi de circa 135 de ori mai mare decît în 1945, o creștere de 120 ori fiind realizată după Congresul al IX-lea. Avem astăzi o industrie modernă, care poate realiza produse de mare complexitate, de înaltă calitate și nivel tehnic. Producția agricolă a crescut de circa 10 ori față de 1945, din care de peste 6 ori după 1965. Avenția națională a ajuns la 5178 miliarde lei, iar fondurile fixe productive la circa 2700 miliarde lei. Venitul național va fi, în acest an, de 40 de ori mai mare decît în 1945 — din care o creștere de 33 ori s-a realizat după Congresul al IX-lea.

Fondul de retribuție a crescut, în perioada de după Congresul al IX-lea, de aproape 6 ori, retribuția medie de peste 3 ori, iar retribuția minimă s-a majorat de peste 3,3 ori, realizîndu-se un raport de 1 la 4,7 între veniturile mici și cele mari. Un rol important în ridicarea nivelului de trai l-au avut cheltuielile social-culturale finanțate de la bugetul statului, care au crescut conti-

nisme democratice, care asigură participarea tuturor categoriilor de oameni al muncii la conducerea societății. Frontul Democratice și Unității Socialiste — care înmănușează toate organizațiile de permanență în vederea creșterii și creșterii proprietății socialiste, de stat și cooperatiste, reprezintă condiția esențială a dezvoltării revoluționare a societății, calea evitării apariției oricăror forme de exploatare a omului de către om.

Pe baza orientărilor Congresului al IX-lea au fost adoptate măsuri de perfecționare a sistemului de cointereseare materială a oamenilor muncii, de așezare fermă a retribuției pe principiul socialist al cantității și calității muncii. Partidul a acționat pentru lichidarea deosebirilor nejustificate între nivelul veniturilor, pentru așezarea fermă a întregii vieți sociale pe principiile eticii și echității socialiste.

În decursul perioadei care a trecut de la Congresul al IX-lea a fost perfecționat sistemul politic, s-a asigurat democratizarea organelor de stat centrale și locale, s-a modificat legea electorală, introducîndu-se mai multe candidaturi pentru un loc de deputat, s-au creat noi orga-

nuu, urmînd să ajungă în anul 1990 la 14900 lei pe o familie, față de 3530 lei în 1965.

S-a generalizat învățămîntul de 10 ani, iar pînă la sfîrșitul actualului cincinal va fi, practic, generalizat învățămîntul de 12 ani. S-au dezvoltat puternic rețeaua sanitară, activitatea de ocrotire a sănătății, s-au construit spitale, dispensare și alte așezăminte medicale.

În cursul lunii martie a acestui an, țara noastră a înregistrat un succes istoric — rambursarea în întregime a datoriei externe. Pentru prima dată în îndelungata sa istorie, România nu mai plătește tribut nimănui, devenind cu adevărat independentă economic și politic.

De la înălțimile la care s-a ajuns, întregul popor privește tot ceea ce s-a realizat, cu îndreptățită mîndrie și cu hotărîrea fermă de a acționa pentru perfecționarea continuă a întregii activități, pentru înfăptuirea cu succes a obiectivelor strategice cuprinse în Programul partidului de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintarea a României spre comunism.

VIII. Realizările obținute de poporul român în cincinalul 1986 — 1990 în înfăptuirea obiectivului strategic stabilit de Congresul al XIII-lea al partidului, de trecere a României la un nou stadiu de dezvoltare — cel de țară socialistă mediu dezvoltată

În actualul cincinal (1986—1990) s-au obținut noi și importante succese în toate domeniile activității economico-sociale. Au continuat dezvoltarea și modernizarea forțelor de producție, perfecționarea relațiilor sociale, a democrației muncitorești-revoluționare, s-au realizat noi progrese pe calea ridicării nivelului de trai, material și spiritual, al întregului popor. Realizările de pînă acum și prevederile pentru ultimul an al cincinalului asigură realizarea, în linii generale, a hotărîrilor Congresului al XIII-lea al partidului privind înfăptuirea obiectivului strategic de trecere a României la stadiul de țară socialistă mediu dezvoltată.

De la înălțimile la care s-a ajuns, întregul popor privește tot ceea ce s-a realizat, cu îndreptățită mîndrie și cu hotărîrea fermă de a acționa pentru perfecționarea continuă a întregii activități, pentru înfăptuirea cu succes a obiectivelor strategice cuprinse în Programul partidului de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintarea a României spre comunism.

În actualul cincinal (1986—1990) s-au obținut noi și importante succese în toate domeniile activității economico-sociale. Au continuat dezvoltarea și modernizarea forțelor de producție, perfecționarea relațiilor sociale, a democrației muncitorești-revoluționare, s-au realizat noi progrese pe calea ridicării nivelului de trai, material și spiritual, al întregului popor. Realizările de pînă acum și prevederile pentru ultimul an al cincinalului asigură realizarea, în linii generale, a hotărîrilor Congresului al XIII-lea al partidului privind înfăptuirea obiectivului strategic de trecere a României la stadiul de țară socialistă mediu dezvoltată.

Aceste succese au făcut posibilă creșterea, față de anul 1985, cu peste 10 la sută a retribuției reale a oamenilor muncii. Pensile au sporit în medie cu 8 la sută, iar pensile mici cu peste 40 la sută. Un succes deosebit îl constituie, de asemenea, stabilitatea prețurilor și tarifelor, al căror indice s-a situat sub cel planificat. A fost extinsă baza materială a științei, învățămîntului și culturii, s-a îmbunătățit asistența medicală.

În această perioadă s-a intensificat participarea României la diviziunea internațională a muncii, s-au dezvoltat colaborarea și cooperarea cu țările membre ale C.A.E.R., cu celelalte țări socialiste, cu toate statele lumii.

În activitatea economico-socială s-au manifestat cu lipsuri, greutăți, nu totul a mers ușor. Dar ceea ce s-a realizat demonstrează forța și vitalitatea economiei noastre socialiste, justetea liniei politice generale a partidului de făurire a noul orinduirii, hotărîrea întregului popor de a o transpune în viață. Este deosebit de semnificativ că toate realizările au fost obținute în condițiile unor grave instabilități economice mondiale, care au afectat practic toate țările, îndeosebi pe cele în curs de dezvoltare.

Producția-mărită industrială crește, pe ansamblu, cîincinalul, cu circa 40 la sută. În agricultură s-au obținut producții medii anuale de peste 30 milioane tone cereale — cele mai mari din istoria țării. În investiții se realizează un volum de lucrări de circa 1300 miliarde lei, dinîndu-se în funcțiune noi și importante capacități industriale și agro-zootehnice. În toate județele s-a început un vast program de construcții de locuințe și așezăminte social-culturale.

Importante realizări s-au obținut în domeniul indicatorilor de eficiență economică: productivitatea muncii în industria republicană crește, pe ansamblu, cîincinalul, cu peste 35 la sută. S-a asigurat sporirea rentabilității producător și a eficienței fondurilor fixe.

Succesele dobîndite în actualul cincinal creează baza trainică pentru ridicarea patriei pe noi și noi trepte de progres și civilizație.

IX. Trecerea României la făurirea etapei superioare a societății socialiste. Obiectivele principale ale dezvoltării economico-sociale în viitorul cincinal și în perspectivă, pînă în anul 2000 și în primul deceniu al mileniului al treilea. Înăfptuirea programelor de dezvoltare intensivă, de perfecționare a organizării și modernizare a industriei și a celorlalte ramuri, pe baza celor mai noi cuceriri ale științei și tehnicii

România se va înscris în deceniul următor în rîndul țării dezvoltate din punct de vedere economic, pe planul relațiilor de producție și al soluționării problemelor sociale, țara noastră fiind deja înaintea țării capitaliste dezvoltate.

Obiectivele principale ale dezvoltării economico-sociale în viitorul cincinal și în perspectivă, pînă în anul 2000 și în primul deceniu al mileniului al treilea. Înăfptuirea programelor de dezvoltare intensivă, de perfecționare a organizării și modernizare a industriei și a celorlalte ramuri, pe baza celor mai noi cuceriri ale științei și tehnicii

Conform prevederilor înscrise în proiectul Programului-Directivă al celui de-al XIV-lea Congres, partidul nostru va acționa, în viitorul cincinal, în perioada pînă în anul 2000 și primul de-

Continuare în pag. a 3-a

TEZELE

pentru Congresul al XIV-lea al Partidului Comunist Român

Urmare din pag. a 2-a

centiu al mileniului trei, pentru continuarea dezvoltării armonioase a forțelor de producție, perfecționarea relațiilor sociale, realizarea unei noi calități a muncii și vieții, întărirea democrației muncitorești-revoluționare, participarea tuturor cetățenilor la conducerea societății, menținerea deplină a personalității umane.

În cel de-al 9-lea plan cincinal, în centrul preocupărilor se vor afla dezvoltarea intensivă a economiei naționale, îndeplinirea programelor de modernizare a producției, realizarea unei noi calități a muncii în toate domeniile — cu cerințe esențiale pentru trecerea la cea de-a doua fază a edificării societății socialiste multilaterale dezvoltate.

Producția-marfă industrială urmează să crească, în ansamblu, cu circa 30—35 la sută. Se va dezvolta puternic baza proprie de materii prime și materiale, de resurse energetice. Va fi continuat procesul de dezvoltare a industriei prelucrătoare, acordându-se prioritate sectoarelor de vîrf. Va crește mai rapid productivitatea muncii, se vor reduce consumurile, se vor diminua costurile, se vor ridica rentabilitatea fiecărui produs, precum și venitul național pe unitatea de fonduri fixe.

Producția globală agricolă va spori cu 20—25 la sută, pe baza folosirii raționale a fondului funciar și creșterii potențialului productiv al pământului. Se vor generaliza producțiile mari, realizându-se, până în anul 2000—2005, o producție agricolă stabilă de cel puțin 40—45 milioane tone cereale anual. Agricultură va asigura satisfacerea cerințelor economiei naționale și aprovizionarea populației la nivelul cerințelor științifice de consum.

Politica în domeniul investițiilor — care se vor ridica în cincinalul viitor la 1.600—1.700 miliarde lei — va permite modernizarea mijloacelor de muncă, dotarea unităților cu cele mai perfecționate utilaje, aplicarea largă a tehnologiilor avansate. Din volumul investițiilor, circa 250 de miliarde lei vor fi alocate în agricultură, îndeosebi pentru finalizarea programului național de îmbunătățiri funciare, iar circa 250 miliarde lei pentru îndeplinirea programului de dezvoltare și modernizare a localităților patriei.

La baza activității în toate ramurile economiei vor sta cele mai noi cuceriri ale științei și tehnicii. Aceasta presupune o concentrare și mai puternică a cercetării în domeniile fundamentale ale progresului, România devenind în deceniul următor o puternică forță a științei, învățămîntului și culturii. Pe baza programelor elaborate sub conducerea învățămîntului academician doctor inginer Elena Ceaușescu, cercetarea va fi orientată în direcția modernizării industriei, sporirii producțiilor agricole și zootehnice, dezvoltării tuturor domeniilor vieții economice și sociale. În cincinalul viitor se va asigura pregătirea profesională a circa 2 milioane de persoane.

Menținerea unei rate a acumulării de 28—30 la sută pe ansamblul perioadei 1991—2000 va asigura resursele necesare așii dezvoltării intensive a economiei, cit și ridicării nivelului de trai al poporului.

Va avea loc o îmbunătățire continuă a condițiilor de muncă și viață pentru toți cetățenii, urmînd ca populația activă să ajungă, în 1995, la 12 milioane, iar numărul personalului muncitor la 8 180 000—8 240 000, respectiv circa 68 la sută din populația activă. Retribuția medie reală va spori în 1995, comparativ cu 1990, cu 5—8 la sută, iar veniturile totale ale țărănimii cooperatiste, de asemenea, cu 5—8 la sută. Se va asigura, până în anul 2000, un raport de circa 1 la 4,5 între retribuțiile mici și cele mari. La stabilirea nivelului minim trebuie să avem în vedere ca fiecare om al muncii să-și poată asigura o viață demnă, civilizată, corespunzător cerințelor științifice determinate. De aceste cerințe trebuie să se țină seama, în mod corespunzător, la stabilirea pensilor mici. Va fi menținută, în continuare, stabilitatea prețurilor.

Învățămîntul va fi legat mai strîns de cerințele economiei naționale, se va dezvolta sistemul de asistență sanitară, va fi perfecționată activitatea culturală, se vor face pași importanți pe calea apropiării condițiilor de muncă și viață ale locuitorilor de la sate de cele de orașe.

În cel de-al 8-lea cincinal, prin construirea a 700 000 apartamente din fondurile statului, în mediul urban va fi rezolvată problema locuințelor. Se prevede, totodată, realizarea de către locuitorii comunelor a unui număr im-

portant de case în cadrul programelor de dezvoltare și sistematizare a localităților.

România va dezvolta relațiile economice și tehnico-științifice internaționale, va participa tot mai activ la diviziunea internațională a muncii. Încă din acest cincinal se va trece la o cooperare mai intensă în realizarea unor obiective industriale-agrare cu alte țări, pe baza principiului avantajului reciproc.

Proiectînd astfel viitorul României, partidul nostru subliniază că fizionomia societății socialiste multilaterale dezvoltate se desenează profund, prin conținutul ei, de societatea capitalistă dezvoltată de astăzi. Orinduirea capitalistă nu a rezolvat și nu poate rezolva problemele fundamentale ale omului, ale popoarelor. Nivelul atins de capitalismul contemporan, apreciat doar după criteriul venitului mediu pe locuitor, ascunde mari discrepanțe între condițiile de viață ale săracilor, care devin tot mai mulți și tot mai săraci, și cele ale grupului restrîns de bogați, care devin tot mai bogați. În realitate, venitul național al țărilor capitaliste dezvoltate aparține în cea mai mare parte unui mic număr de membri ai societății, în timp ce marea majoritate nu dispune nici de strictul necesar. Țările capitaliste și-au dezvoltat forțele de producție atât ca urmare a exploatarei maselor muncitorești proprii, cit și prin asuprirea și jefuirea altor popoare, prin politica colonialistă și neocolonialistă.

Propunîndu-și țeluri cu totul diferite, punînd în centrul preocupărilor omul, cerințele sale la viața materială și spirituală, socialismul va înfrîșa lumea materializată a unei viziuni noi, superioare, despre civilizație, despre relațiile dintre oameni și destinul omului în societate.

Partidul nostru pornește de la principiul că nivelul de viață și civilizație al unui popor nu poate fi apreciat numai după indicatorii materiali cantitativi desigur importanți — ci după totalitatea condițiilor de viață: muncă, învățămînt, cultură asigurată, masele largi populare. Nivelul consumului de bunuri constituie o latură însemnată, dar numai o latură a unei vieți cu adevărat libere și demne.

Conceptul de țară socialistă multilateral dezvoltată înglobează, în așara progresului și modernizării producției materiale, sfere de cea mai mare importanță pentru existența oamenilor muncii, cum sînt: perfecționarea relațiilor de producție și sociale, realizarea unei înalte calități a muncii, soluționarea cerințelor generale fundamentale ale maselor, îndeplinirea drepturilor și libertăților cetățenești, participarea democratică a cetățenilor la conducerea țării, crearea unui om nou înaltat, a unui nou mod de gîndire și comportament al membrilor societății.

Introducerea tehnicii moderne a cuceririi științei, ca și în capitalismul duce la avîntarea în stradă a milioane de muncitori la creșterea șanșelor, în socialism ridică mînta pe o treaptă calitativă superioară. În spiritul principiilor socialismului științific, partidul nostru proclamă munca socialistă ca un drept fundamental al omului, ca factor hotărîtor al afirmării și dezvoltării personalității umane.

În ce privește aprecierea perspectivei dezvoltării consumului, se impune luarea în considerare a limitelor resurselor naturale. În faza superioară a socialismului vor fi asigurate satisfacerea științific determinată a cerințelor, un consum rațional pentru toți membrii societății. Socialismul își propune să asigure toate condițiile care să dea omului sentimentul deplin al demnității și libertății.

Făurirea societății socialiste multilaterale dezvoltate se va realiza pe temelia de nezdornicită a principiilor de egalitate și echitate între oameni, în spiritul eticii socialiste. Cerințele cetățenului se vor satisface nu numai pe baza veniturilor individuale, ci și pe calea sporirii rolului cheltuielilor sociale, crescînd ponderea problemelor de civilizație și cultura rezolvate de societate. În această sferă intră perfecționarea învățămîntului gratuit pentru toți fiii patriei, soluționarea problemei locuințelor și a ocrotirii sănătății, stimularea creșterii demografice, sprijinirea familiilor cu mai mulți copii, lichidarea deosebirilor între munca fizică și cea intelectuală, ridicarea gradului de civilizație al tuturor localităților patriei, intensificarea vieții culturale-artistice, largirea orizontului de înțelegere și cunoaștere a maselor, ridicarea conștiinței întregului popor.

Si în teorie, și în practică, în lumea contemporană se confruntă două orientări diametral opuse — aceea a statului socialist, în care puterea aparține poporului, și a statului capitalist, prin care monopolurile, majoritatea exploatarea domină poporul. Nu se poate concepe ca statul socialist să împrumute forme tipice orinduirii capitaliste, depășite din punct de vedere istoric și condammate dispariției, ci trebuie să se perfecționeze continuu, în spiritul noilor legăți ale dezvoltării sociale.

Partidul nostru consideră că teza revizirii în socialism a sistemului pluripartit este greșită și profund dăunătoare, ea deschiind calea reînnoirii la formele anarhice ale sistemului politic capitalist. Viața demonstrează că în condițiile noi, create după dispariția claselor exploatare, existența unui partid unic al clasei muncitoare și întărirea unității populare în jurul partidului reprezintă o necesitate istorică obiectivă. Sistemul larg al democrației socialiste asigură pe deplin posibilitatea și cadrul exprimării libere a opiniilor oamenilor muncii, participarea efectivă a tuturor categoriilor sociale la elaborarea politicii interne și externe a țării, la conducerea societății.

Transpunîndu-se în viață principiul fundamental al partidului nostru de făurire a socialismului cu poporul și pentru noul muncii și adunările generale a la baza obiectivelor planului național unic de dezvoltare. Conducerea unitară a activității economice și sociale pe baza planului național unic asigură îmbinarea intereselor fiecărui colectiv cu interesele generale ale societății. Renunțarea la conducerea dezvoltării economico-sociale pe baza planului unic nu poate duce decît la dezorganizarea activității, la apariția unor contradicții cu repercusiuni grave asupra societății socialiste. Legile obiective nu pot acționa de la sine, ele trebuie aplicate în mod conștient, corespunzător condițiilor sociale și economice din fiecare țară. Cu cit se va amplifica și diversifica viața economico-socială, cu atît mai mult se va impune asigurarea conducerii societății într-o concepție unitară.

În activitatea de conducere și planificare trebuie îmbinat armonios rolul organelor centrale, în primul rînd al ministerelor, cu răspunderea și atribuțiile centralelor și întreprinderilor. Partidul nostru a criticat confundarea autoconducerii și autofinanțării cu posibilitatea de a se cheltui și consuma fără să se dea socoteală statului și poporului. Autoconducerea democratică și autogestivă trebuie să ducă la întărirea ordinii și disciplinei în producție, în activitatea economico-financiară, la gospo-

dărirea cu maximum de eficiență a mijloacelor încredințate fiecărui colectiv. Sînt necesare ridicarea la un nivel tot mai înalt a autofinanțării, reducerea la strictul necesar a circulației bănești, precum și lichidarea creditelor suplimentare pentru acoperirea pierderilor unor întreprinderi.

Buna desfășurare a activității economico-sociale impune întărirea și mai

XI. Înfăptuirea neabătută a programului de dezvoltare economico-socială, de organizare a teritoriului și de modernizare a tuturor localităților patriei

Cincinalul 1991—1995 va marea o importantă etapă în dezvoltarea economico-socială a județelor, ale căror programe constituie părți integrante ale planului național unic. Va fi continuată politica de repartizare echilibrată a forțelor de producție pe întreg teritoriul țării. Se va realiza un volum de activitate economică pe locuitor de cel puțin 100 000 lei.

Un obiectiv de seamă îl constituie îndeplinirea neabătută a programului de dezvoltare și modernizare a tuturor localităților patriei și de organizare a teritoriului. Adoptat în anul 1968, din inițiativa tovarășului Nicolae Ceaușescu, Legea privind organizarea administrativ-teritorială a Republicii Socialiste România a detestat un mare număr de importanți acțiuni inovatoare în societatea noastră. În prezent, peste 53 la sută din

XII. Creșterea rolului statului, al organismelor democrației muncitorești-revoluționare, îndeplinirea consecventă a principiului edificării socialismului cu poporul și pentru popor

În procesul conducerii democratice a societății, îndeosebi după Congresul al IX-lea al partidului, statul nostru a parcurs un drum lung de perfecționare neîntreruptă a funcțiilor sale. În definiția conținutului și caracterului puterii de stat, partidul nostru a renunțat, cu mulți ani în urmă, la noțiunea de dictatură a proletariatului, apreciînd că aceasta nu corespunde conținutului real, de clasă, al statului socialist, nu exprimă esența lui democratică. Vechiul concept a fost înlocuit cu cel de stat al democrației muncitorești-revoluționare, care eglijdește în mod just conținutul de clasă al puterii în societatea noastră. Corespunzător acestei concepții, s-a creat un sistem politic unic în felul său, care asigură participarea democratică a maselor la exercitarea puterii în stat, la conducerea societății, îndeplinirea principiului fundamental al făuririi socialismului cu poporul și pentru popor.

Partidul nostru apreciază că statul socialist își păstrează și își va păstra încă multă vreme rolul în societatea socialistă. Ideile și opiniile privind diminuarea rolului statului în construcția socialismului sînt profund greșite, de natură să supună societatea acțiunii distructive a factorilor stihionici, să determine apariția unor grave perturbări în dezvoltarea economico-socială, cu consecințe nefaste asupra construcției socialismului.

În perspectiva creșterii complexității vieții economico-sociale, statul socialist va îmbrăca forme superioare de organizare, dobîndind noi funcții, însușiri și atribuții. Se va perfecționa activitatea de planificare, conducere și organizare a diferitelor sectoare și compartimente ale societății. În cadrul adîncirii colaborării dintre organele statului și organismele democrației muncitorești-revoluționare, va avea loc procesul de transformare a statului într-un organism democratic cu totul nou.

În orice stadiu al existenței umane, pe orice treaptă a organizării sociale, societatea va dispune de organisme de conducere unitară a vieții publice. Cu atît mai greu se poate presupune că în comunism, cînd se vor dezvolta la maximum atît forțele de producție, cit și formele de activitate democratică a maselor, relațiile sociale se vor putea desfășura anarhic.

Si în teorie, și în practică, în lumea contemporană se confruntă două orientări diametral opuse — aceea a statului socialist, în care puterea aparține poporului, și a statului capitalist, prin care monopolurile, majoritatea exploatarea domină poporul. Nu se poate concepe ca statul socialist să împrumute forme tipice orinduirii capitaliste, depășite din punct de vedere istoric și condammate dispariției, ci trebuie să se perfecționeze continuu, în spiritul noilor legăți ale dezvoltării sociale.

Partidul nostru consideră că teza revizirii în socialism a sistemului pluripartit este greșită și profund dăunătoare, ea deschiind calea reînnoirii la formele anarhice ale sistemului politic capitalist. Viața demonstrează că în condițiile noi, create după dispariția claselor exploatare, existența unui partid unic al clasei muncitoare și întărirea unității populare în jurul partidului reprezintă o necesitate istorică obiectivă. Sistemul larg al democrației socialiste asigură pe deplin posibilitatea și cadrul exprimării libere a opiniilor oamenilor muncii, participarea efectivă a tuturor categoriilor sociale la elaborarea politicii interne și externe a țării, la conducerea societății.

Transpunîndu-se în viață principiul fundamental al partidului nostru de făurire a socialismului cu poporul și pentru

XIII. Organizațiile de masă și obștești — factor de importanță deosebită în sistemul democrației muncitorești-revoluționare

În construcția socialismului un rol de seamă revine organizațiilor de masă și obștești — parte componentă a democrației noastre muncitorești-revoluționare, care asigură participarea tuturor ca-

puternică a răspunderii organelor de conducere — a Comitetului de Miniștri, a consiliilor de conducere ale ministerelor și ale celorlalte organisme centrale, a consiliilor oamenilor muncii din centrale și întreprinderi. Este necesară, de asemenea, întărirea controlului asupra realizării planurilor și programelor și, în acest cadru, exercitarea controlului oamenilor muncii din toate sectoarele.

populație locuiește în municipii și orașe, iar circa 47 la sută în comune.

În cincinalul 1991—1995, în municipii și orașe se vor asigura dezvoltarea și utilizarea deplină a capacităților de producție, inclusiv a celor din industria mică și celelalte ramuri. Se vor realiza o densitate optimă a construcțiilor, organizarea cit mai rațională a lucrărilor edilitare, a transporturilor, funcționarea în bune condiții a rețelelor de învățămînt, sănătate și cultură.

În comune se vor dezvolta mai puternic agricultura și unele activități industriale, îndeosebi mica industrie. Se vor perfecționa învățămîntul, asistența sanitară, rețeaua comercială, vor fi dezvoltate activitățile culturale-sportive, asigurîndu-se condiții de viață cit mai apropiate de cele din orașe — una din cerințele fundamentale ale progresului socialist.

popor, va căpăta o amploare tot mai mare dialogul cu oamenii muncii, participarea maselor la conducerea vieții economico-sociale, se va intensifica activitatea tuturor organizațiilor și organismelor democratice înmănumate în cadrul Frontului Democrației și Unității Socialiste, care exprimă în mod dialectic unitatea în diversitate a întregii noastre societăți socialiste.

Partidul nostru va acționa pentru perfecționarea continuă a organelor de stat centrale, asigurînd o justă reprezentare în cadrul lor a tuturor categoriilor de oameni ai muncii, și în primul rînd a clasei muncitoare, clasa conducătoare a societății.

Un rol tot mai important vor avea organele locale ale puterii de stat, care trebuie să-și întărească permanent legăturile cu masele, să asigure participarea activă a acestora la întreaga activitate economico-socială. Consiliile populare vor trebui să-și sporească răspunderea în ridicarea economico-socială a orașelor și comunelor în spiritul autogestunii și autogestivității, să acționeze pentru dezvoltarea industriei, industriei mici, agriculturii, serviciilor, educației și culturii, astfel ca toate localitățile să devină centre puternice, demne de societatea socialistă și comunistă.

Se va perfecționa legislația democrației noastre muncitorești-revoluționare, toate compartimentele societății vor funcționa exclusiv pe baza legilor, în spiritul ordinii, disciplinei și democrației. Pornind de la cerințele apărării integrității și independenței patriei, partidul va acorda atenția corespunzătoare întăririi capacității de apărare a patriei. Armata va avea în continuare un rol de cea mai mare importanță în apărarea cuceririlor revoluționare ale poporului, a independenței și suveranității naționale, a societății noastre socialiste. În spiritul concepției partidului nostru, potrivit căreia apărarea patriei constituie cauza întregii națiuni, se vor întări colaborarea și cooperarea forțelor armate cu gărziile patriotice, detașamentele de pregătire militară a tineretului, cu celelalte formațiuni de apărare.

În același timp, trebuie să se reducă la strictul necesar nivelul înarmărilor și cheltuielilor militare. În ce privește apartenența la Tratatul de la Varșovia, România va acționa pentru dezvoltarea și perfecționarea colaborării cu armatele țărilor din acest Tratat, pronunțîndu-se în același timp pentru desființarea comunității celor două blocuri militare. Dar, în orice condiții, colaborarea cu armatele țărilor socialiste va constitui un factor important al apărării independenței naționale.

De asemenea, organele de securitate și miliție vor asigura, în strînsă legătură cu masele populare, apărarea intereselor poporului nostru, a cuceririlor revoluționare, a securității statului și ordinii de drept, a avuției naționale, a legalității socialiste. Se va acționa pentru perfecționarea activității organelor de justiție și procuratură, chemate să vegheze la respectarea strictă a legilor țării. În această direcție, un rol sporit vor avea adunările generale ale oamenilor muncii, consiliile și comisiile de judecată, în competența cărora trebuie să intre, în afară de cazurile grave, judecarea tuturor abaterilor de la normele de muncă și conviețuire socială. Acțiunile împreună cu organele de stat, ele pot și trebuie să devină o forță puternică a justiției democratice a întregului popor. Poporul însuși trebuie să administreze pedepsa împotriva tuturor celor care pun în pericol socialismul, independența și suveranitatea țării.

producătorii și beneficiarii —, au îndatorirea de a acționa pentru gospodărirea cu înaltă exigență și competență a avuției sociale, pentru desăvîșirea în cele mai bune condiții a activității tuturor întreprinderilor și instituțiilor. Sarcini de seamă revin sindicatelor în perfecționarea pregătirii profesionale a clasei muncitoare, a oamenilor muncii, în soluționarea, în spiritul politicii partidului, a problemelor de viață ale acestora, în educația lor socialistă, revoluționară.

Uniunea Tineretului Comunist, organizațiile studențesci, de pionieri și șoimi ai patriei au datoria să acționeze cu mai multă hotărîre în direcția pregătirii temeinice pentru muncă și viață a tinerilor, a înarmării acestora cu cele mai noi cuceriri ale științei și tehnicii, ale cunoașterii umane, cu concepția revoluționară despre lume și viață a partidului nostru. Formarea tineretului într-un spirit revoluționar, combativ, dezvoltarea conștiinței sale patriotice, a devota-

XIV. Dezvoltarea națiunii socialiste, îndeplinirea deplinei egalități în drepturi a tuturor cetățenilor României

Societatea noastră socialistă asigură afirmarea deplină a noilor caracteristici, superioare, ale națiunii. Partidul va acționa și în viitor pentru întărirea națiunii socialiste, pentru accentuarea caracteristicilor sociale bazate pe proprietatea socialistă, pe unitatea de interese economice și politice a tuturor categoriilor de oameni ai muncii. Națiunea socialistă se va manifesta cu putere ca factor de unire și dinamizare a poporului în construcția socialismului, de ridicare a conștiinței patriotice revoluționare a maselor, de apărare a libertății, independenței și suveranității naționale a României socialiste.

România este un stat național unitar. Împrejurările dezvoltării istorice au făcut ca pe teritoriul locuit de poporul român să se așeze din vechi timpuri și populații de alte naționalități. Continuiînd politica promovată întotdeauna de partidul nostru împotriva discriminărilor naționale de orice fel, socialismul a rezolvat în mod principal și definitiv problema egalității în drepturi a oamenilor muncii, fără nici o deosebire.

Fie că sînt români sau de altă origine națională, toți oamenii muncii sînt cetățeni ai Republicii Socialiste România și se bucură în mod egal de drepturile și libertățile prevăzute în Constituția țării, își exercită rolul și atribuțiile ce decurg din calitatea lor de proprietari ai mijloacelor de producție, ai întregii avuții sociale. Cetățenii români de alte naționalități au posibilitatea să folosească limba proprie, dispun de școli, instituții de cultură și artă, tipărituri de toate felurile și, în același timp, sînt reprezen-

XV. Schimbările profunde în structura socială a țării; omogenizarea societății noastre socialiste

Dezvoltarea forțelor de producție și perfecționarea relațiilor de producție și sociale au determinat și determină profund transformări revoluționare în structura socială a țării noastre.

Clasa muncitoare, clasa cea mai numeroasă și înaltă a societății, își exercită cu cîntec rolul conducător în societate, reprezintă garanția principală a îndeplinirii socialismului și comunistului. Partidul nostru va asigura ca întreaga clasă muncitoare să-și lărgască necontenit orizontul de cunoaștere, nivelul pregătirii profesionale, tehnice și culturale, să se ridice la nivelul unei clase muncitoare intelectuale, să se afirmare, în continuare, cu și mai multă putere, ca o clasă revoluționară, înaintată din toate punctele de vedere.

Tărănimea — aliată principală a clasei muncitoare — a devenit o clasă socială nouă, tot mai omogenă, care, deși ca pondere numerică a scăzut și va continua să scadă, are în continuare un rol deosebit de important în viața social-politică a țării, în procesul producției materiale, în conducerea generală a statului, a societății. Tărănimea își va ridica în viitor nivelul de pregătire pro-

XVI. Creșterea tot mai puternică a rolului conducător al partidului — centrul vital al întregii națiuni

Întreaga experiență a luptei pentru răsturnarea vechii orinduirii, a cuceririi puterii și edificării noii orinduirii în România a demonstrat și demonstrează că existența și afirmarea rolului conducător al partidului politic al clasei muncitoare, înarmat cu o concepție clară, bazată pe teoria socialismului științific, cu un program științific și care exprimă interesele, aspirațiile și voința poporului, constituie o necesitate imperioasă a desfășurării procesului revoluționar, o legată obiectivă a construcției socialismului și comunistului.

Afirmarea rolului conducător al Partidului Comunist Român în societatea românească, recunoașterea acestui rol de către întregul popor și consacarea sa în însăși Constituția țării sînt rezultate ale unui proces istoric obiectiv. Partidul nostru și-a dovedit în toate împrejurările calitățile revoluționare, forța organizatorică, transformătoare, justetea politicii sale de clasă.

În frunte cu secretarul său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, partidul nostru și-a demonstrat pe deplin capacitatea de a conduce poporul român, în condițiile deosebite de complexe ale vieții internaționale contemporane, pe dru-

mentului nemărginit față de cauza socialismului și comunismului, a hotărîrii de a face totul pentru înflorirea patriei constituie o sarcină de onoare a tuturor organizațiilor de tineret și copii.

Organizația femeilor trebuie să-și aducă o contribuție sporită la afirmarea pleneră a maselor de femei în întreaga viață a societății, la creșterea rolului lor în îndeplinirea politicii partidului, în educația tinerei generații, în buna gospodărire a proprietății socialiste, în ridicarea nivelului de civilizație al națiunii noastre. Va trebui să se acorde mai multă atenție promovării în muncă de conducere a unui număr mai mare de femei.

Îndatoriri de seamă revin, de asemenea, organizațiilor cooperatiste, tuturor organizațiilor de masă și obștești care trebuie să-și facă simțită prezența tot mai activ în participarea democratică a oamenilor muncii la îndeplinirea obiectivelor politicii partidului, la construirea socialismului.

XVII. Dezvoltarea națiunii socialiste, îndeplinirea deplinei egalități în drepturi a tuturor cetățenilor României

Societatea noastră socialistă asigură afirmarea deplină a noilor caracteristici, superioare, ale națiunii. Partidul va acționa și în viitor pentru întărirea națiunii socialiste, pentru accentuarea caracteristicilor sociale bazate pe proprietatea socialistă, pe unitatea de interese economice și politice a tuturor categoriilor de oameni ai muncii. Națiunea socialistă se va manifesta cu putere ca factor de unire și dinamizare a poporului în construcția socialismului, de ridicare a conștiinței patriotice revoluționare a maselor, de apărare a libertății, independenței și suveranității naționale a României socialiste.

România este un stat național unitar. Împrejurările dezvoltării istorice au făcut ca pe teritoriul locuit de poporul român să se așeze din vechi timpuri și populații de alte naționalități. Continuiînd politica promovată întotdeauna de partidul nostru împotriva discriminărilor naționale de orice fel, socialismul a rezolvat în mod principal și definitiv problema egalității în drepturi a oamenilor muncii, fără nici o deosebire.

Partidul nostru respinge cu hotărîre teza potrivit căreia un stat poate să-și aroge răspunderea pentru soarta cetățenilor care trăiesc în altă țară, pe considerente naționale. O asemenea teză, profund greșită, servește în realitate unor scopuri și politici revizioniste, constituie încercări de amestec inadmisibil în treburile interne ale altor țări, de împiedicare a dezvoltării ei economico-sociale. Răspunderea pentru soluționarea problemelor cetățenilor de alte naționalități revine în întregime statului pe teritoriul căruia trăiesc și muncesc aceștia, și nimeni din afară nu se poate erija în arbitru sau mentor, învoind așa-zisa grăbi față de problemele de viață ale acestora. Atît prezentul, cit și viitorul cetățenilor de altă origine națională sînt indisolubil legate de prezentul și viitorul întregului popor.

Fie că sînt români sau de altă origine națională, toți oamenii muncii sînt cetățeni ai Republicii Socialiste România și se bucură în mod egal de drepturile și libertățile prevăzute în Constituția țării, își exercită rolul și atribuțiile ce decurg din calitatea lor de proprietari ai mijloacelor de producție, ai întregii avuții sociale. Cetățenii români de alte naționalități au posibilitatea să folosească limba proprie, dispun de școli, instituții de cultură și artă, tipărituri de toate felurile și, în același timp, sînt reprezen-

XVIII. Schimbările profunde în structura socială a țării; omogenizarea societății noastre socialiste

Dezvoltarea forțelor de producție și perfecționarea relațiilor de producție și sociale au determinat și determină profund transformări revoluționare în structura socială a țării noastre.

Clasa muncitoare, clasa cea mai numeroasă și înaltă a societății, își exercită cu cîntec rolul conducător în societate, reprezintă garanția principală a îndeplinirii socialismului și comunistului. Partidul nostru va asigura ca întreaga clasă muncitoare să-și lărgască necontenit orizontul de cunoaștere, nivelul pregătirii profesionale, tehnice și culturale, să se ridice la nivelul unei clase muncitoare intelectuale, să se afirmare, în continuare, cu și mai multă putere, ca o clasă revoluționară, înaintată din toate punctele de vedere.

Tărănimea — aliată principală a clasei muncitoare — a devenit o clasă socială nouă, tot mai omogenă, care, deși ca pondere numerică a scăzut și va continua să scadă, are în continuare un rol deosebit de important în viața social-politică a țării, în procesul producției materiale, în conducerea generală a statului, a societății. Tărănimea își va ridica în viitor nivelul de pregătire profesională și cultural-științific, beneficiînd, ca întregul popor, de generalizarea învățămîntului de 12 ani.

Ca urmare a puternicei dezvoltări a științei, învățămîntului și culturii, o pondere deosebită a căpătat în societatea noastră intelectualitatea. Nemaexistînd clase exploatare, practic întreaga intelectualitate provine din rîndul muncitorilor și țăranilor, al oamenilor muncii. Intelectualitatea reprezintă o puternică forță socială și ea va avea un rol tot mai important atît în producția materială și spirituală, cit și în întreaga viață politică și socială.

În procesul creșterii la faza superioară a societății socialiste multilaterale dezvoltate, va avea loc o apropiere între toate clasele și categoriile sociale, accentuarea procesului de omogenizare a societății, de făurire a poporului unic muncitor. Aceasta necesită preocuparea constantă a partidului și statului pentru asigurarea concordanței continue dintre forțele de producție și relațiile de producție și sociale, perfecționarea organizării și conducerii, pe baze științifice, a întregii societăți.

Întreaga experiență a luptei pentru răsturnarea vechii orinduirii, a cuceririi puterii și edificării noii orinduirii în România a demonstrat și demonstrează că existența și afirmarea rolului conducător al partidului politic al clasei muncitoare, înarmat cu o concepție clară, bazată pe teoria socialismului științific, cu un program științific și care exprimă interesele, aspirațiile și voința poporului, constituie o necesitate imperioasă a desfășurării procesului revoluționar, o legată obiectivă a construcției socialismului și comunistului.

Afirmarea rolului conducător al Partidului Comunist Român în societatea românească, recunoașterea acestui rol de către întregul popor și consacarea sa în însăși Constituția țării sînt rezultate ale unui proces istoric obiectiv. Partidul nostru și-a dovedit în toate împrejurările calitățile revoluționare, forța organizatorică, transformătoare, justetea politicii sale de clasă.

În frunte cu secretarul său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, partidul nostru și-a demonstrat pe deplin capacitatea de a conduce poporul român, în condițiile deosebite de complexe ale vieții internaționale contemporane, pe dru-

Continuare în pag. a 4-a

TEZELE

pentru Congresul al XIV-lea al Partidului Comunist Român

Urmare din pag. a 3-a

cător prin organizațiile sale, prin masa muncitorească, îndeplinirea cu succes a misiunii sale istorice cere partidului să-și asume răspunderea directă pentru înfăptuirea tuturor planurilor și programelor dezvoltării economico-sociale.

Viața demonstrează caracterul profund eronat al tezei potrivit căreia, în condițiile actuale ale dezvoltării construcției socialiste, nu mai este necesar ca partidul comunist să-și exercite rolul conducător în societate. Teoriile despre așa-zisa diminuare a rolului conducător al partidului sunt de natură să lăsească societatea de forță politică cea mai conștientă, cea mai înaintată, înarmată cu concepția științifică despre lume și viață, capabilă să unească și să organizeze forțele naționale. Dacă partidul comunist nu își mai asumă răspunderea pentru realizarea programului său revoluționar, în societate se creează un vid politic care, neînșelător, este umplut de alte forțe.

Partidul comunist nu poate să împartă, cu atât mai puțin să renunțe, la rolul său de forță politică conducătoare a societății, fără riscul periclitării grave a înșelatei cauzei socialismului, a intereselor vitale ale poporului. Tezele potrivit cărora partidul trebuie să cedeze o parte din atribuțiile și răspunderile sale sau să se lase înlocuit de alte forțe politice nu au nimic comun cu teoria revoluționară a clasei muncitoare, cu principiile socialismului științific, sint, în fond, teze capitulate, lichidatoriste, pe care partidul nostru le respinge în modul cel mai hotărât.

Intensificând atacurile împotriva partidului comunist, cercurile reacționare din țările capitaliste acționează în actualul împrejurat — ca și în trecut — sub lozincă creării mai multor partide, pentru lichidarea partidelor comuniste. Viața demonstrează că nu poate exista altă forță care să îndeplinească rolul vital al partidului comunist.

De asemenea, partidul nostru apreciază ca extrem de dăunătoare concepțiile proferate din partea partidului trebuie să renunțe la caracterul revoluționar și să devină un partid al reformelor. A renunța la calea revoluționară în epoca celor mai mari și profunde transformări sociale și revoluții în cunoașterea umană înseamnă a ignora înșelatele legi ale dezvoltării societății. În toate împrejurările, partidul clasei muncitoare trebuie să-și păstreze spiritul revoluționar, să se manifeste ca un partid al înnoirilor revoluționare, al promovării noului, a tot ceea ce este progresist, înaintat în gândirea și practica socială.

Conceptul privind dispariția, în perspectivă istorică, a partidului comunist, enunțat de clasiciii socialismului științific, are în vedere procesul legic al trecerii la societatea fără clase, al ridicării conștiinței ideologice și politice a întregii națiuni la nivelul partidului însuși. Continuarea procesului revoluționar face ca existența partidului unic al clasei muncitoare, inițierea rolului său poli-

tic conducător, dezvoltarea largă a legăturilor organice cu poporul, cu celelalte organisme ale democrației muncitorești-revoluționare să constituie o necesitate obiectivă în construcția socialismului. Fără îndoială, în viitor va evolua și se va transforma și activitatea partidului comunist, dar se poate afirma, fără nici o teamă de a greși, că cerința promovării în societate a concepției revoluționare despre lume și viață nu va dispărea niciodată.

Creșterea răspunderii organelor și organizațiilor de partid nu vine în contradicție cu dezvoltarea democrației socialiste, organele de partid nu trebuie să înlocuiască organele de stat sau organismele democratice. Dimpotrivă, cadrele de partid, comunistii trebuie să acționeze pentru ridicarea la un nivel și mai înalt a activității organismelor statului, ale democrației muncitorești-revoluționare, răspunzând de activitatea lor atât în fața partidului, cât și în fața organelor democratice din care fac parte. În felul acesta se asigură împletirea dialectică a rolului conducător al partidului cu creșterea răspunderii și rolului organelor de stat, ale organismelor democratice.

Trecerea la etapa superioară a societății socialiste multilaterale dezvoltate cere perfecționarea și dinamizarea continuă a activității organelor și organizațiilor de partid, aplicarea fermă a principiilor și prevederilor statutului, ale democrației și disciplinei de partid, ridicarea continuă a nivelului muncii organizatorice, a controlului de partid, a răspunderii revoluționare a comunistilor pentru întreaga activitate economică, socială și politică.

Trebuie să păstrăm permanent caracterul muncitoresc al partidului, atât în ce privește ponderea muncitorilor în partid, cât și promovarea în conducerea organizațiilor și organelor de partid a activiștilor din rindul muncitorilor.

Sint necesare aplicarea fermă a politicii de cadre a partidului, a principiilor promovării pe bază de concurs și prin rotație, ridicarea nivelului de cunoștințe al activiștilor, al cadrelor de jos până sus, atât în domeniul pregătirii tehnice, profesionale, cât și în problemele de conducere, aprofundarea legăturilor și proceselor dezvoltării economico-sociale.

Un rol de prim ordin în accelerarea mersului nostru înainte au promovarea în întreaga activitate a partidului, în ansamblul societății, a criticii și autocriticii revoluționare, a atitudinii intrinsecamente față de fenomenele negative, tragerea la răspundere a celor vinovați, adoptarea măsurilor ce se impun pentru lichidarea lipsurilor și îmbunătățirea continuă a activității economico-sociale.

Sarcinile tot mai complexe ale construcției socialiste cer să se asigure în continuare întărirea politică și organizatorică a partidului, a unității sale politice, ideologice și organizatorice, a rolului său politic conducător în toate domeniile de activitate.

XVII. Intensificarea activității ideologice, politico-educative de formare a omului nou, de dezvoltare a gradului de cultură și cunoaștere, de ridicare a nivelului conștiinței socialiste, revoluționare a întregului popor — obiectiv de importanță deosebită în procesul făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate

Partidul nostru a desfășurat o amplă și laborioasă activitate de dezvoltare și aplicare creatoare a adevăratului general valabil, a principiilor socialismului științific la condițiile concrete ale procesului revoluționar din țara noastră, dezvoltând patrimoniul ideologic al clasei muncitoare, aducând o contribuție de preț la îmbogățirea teoriei și practicii mondiale a luptei de clasă, a construirii socialismului.

În dezvoltarea continuă a gândirii și activității ideologice, o importanță deosebită are monumentală operă teoretică a secretarului general al partidului nostru, tovarășul Nicolae Ceaușescu, aportul său urias la dezvoltarea socialismului științific, la materialismului dialectic și istoric în concordanță cu schimbările din societatea noastră și din întreaga lume, și care reprezintă marxismul creator în România în condițiile actuale.

În perioada care a trecut de la Congresul al XIII-lea, partidul nostru a obținut realizări importante în ridicarea nivelului general de cunoaștere al cadrelor de partid și de stat, al comunistilor, al tuturor oamenilor muncii.

Festivalul național „Cântarea României” s-a transformat într-o vastă și puternică mișcare de creație tehnico-științifică și cultural-artistică de masă, punând în evidență cu pregnanță rolul poporului de făuritor al întregii culturi naționale. Rezultate pozitive s-au înregistrat în creația literară-artistică, în dezvoltarea valorilor spirituale ale socialismului, în toate sectoarele muncii politico-educative.

În epoca noastră s-au produs mari schimbări cu caracter economic, social și politic și, totodată, s-au avut loc o uriasă dezvoltare a științei și tehnicii, lărgirea orizontului cunoașterii umane. În aceste condiții, la ordinea zilei stau analiza științifică a problemelor noi, îmbogățirea creatoare a concepției revoluționare despre lume și viață cu noile concluzii desprinse din practica socială, cu noile cercetări ale științei, ale gândirii umane.

Partidul nostru apreciază că, deși s-au obținut o serie de rezultate pozitive, în activitatea politico-ideologică se manifestă o anumită rămânere în urmă față de dezvoltarea generală a forțelor de producție, față de dezvoltarea societății în general.

Mal mult ca oricând, propaganda

te, ea se dovedește incapabilă să soluționeze problemele esențiale de ordin economic, social și moral ale oamenilor, ale popoarelor.

Subliniind că singura cale pentru soluționarea problemelor complexe ale lumii contemporane o constituie trecerea omenirii spre socialism, activitatea ideologică trebuie să pună în evidență faptul că socialismul se realizează în fiecare țară conform condițiilor concrete, ținându-se seama de principiile și legitățile generale-valabile, neamănuindu-se ca revoluția să fie împusă din afară, dar nici ca ea să fie oprită pe calea contrarevoluției.

Desigur, așa cum partidul nostru a subliniat în repetate rânduri, și în socialism există și vor continua să se manifeste contradicții în dezvoltarea economico-socială. Aceasta impune o atenție neobișnuită pentru sesizarea, înțelegerea și soluționarea la timp a contradicțiilor, astfel ca să se evite degenerarea lor în antagonisme, apariția unor cicloni și convulsii sociale.

Totodată, trebuie înțeles că nu se poate, în nici un fel, concepe dezvoltarea socialistă vorbind de renunțarea, într-un fel sau altul, sau de diminuarea luptei de clasă. Lupta de clasă a constituit, dintotdeauna, baza progresului omenirii, a dezvoltării sociale. Lupta între asupritori și asupriți, între vechi și nou a fost întotdeauna fundamentul dezvoltării societății omenestii. Cît se va menține sistemul capitalist, cît timp vor exista imperialismul și politica sa reacționară, și în socialism se vor menține condiții de manifestare a luptei de clasă.

Amestecul în treburile interne ale altor state, intervențiile din afară pentru împiedicarea sau oprirea procesului revoluționar vor constitui un pericol permanent și real. Ne-am lăsat pradă unei filuzii de nelertat dacă ne-am închipui că vechea orînduire, capitalismul, se va resemna cu pierderea pozițiilor sale, va rămâne nepăsător în fața procesului istoric al înlocuirii ei cu noua orînduire socialistă. De altfel, o serie de exponenți politici ai țărilor capitaliste nici nu ascund și nu se sfîșec să recunoască deschis că scopul lor este destabilizarea țărilor socialiste.

În aceste condiții, o importanță deosebită capătă actul aplicarea fermă a principiilor socialismului științific, cît și în întărirea luptei ideologice și politice, a activității împotriva oricăror încercări, atât din afară, cît și dinăuntru, care ar periclita interesele socialismului, cuceririle sale revoluționare. Trebuie să fim conștienți că se mai pot găsi oameni, prizonieri ai vechilor concepții, interesați să ducă o existență ușoară fără muncă, în stare să cadă sub influența cercurilor reacționare, imperialiste. De aceea, lupta împotriva oricăror acțiuni antisocialiste, a uneltirilor contrarevoluționare de orice fel rămîne o sarcină permanentă actuală a partidului și statutului, a întregului popor.

Adâncirea și perfecționarea democrației socialiste nu înseamnă renunțarea la lupta împotriva concepțiilor reacționare, nu trebuie să ducă la concesii și plocinire în fața forțelor imperialismului. Oricine manifestă asemenea atitudini, indiferent sub ce motive sau justificări, este pînă la urmă un dușman al construcției socialismului, al independenței și suveranității țării, al intereselor vitale ale poporului. Asigurarea unei largi democrații socialiste nu înseamnă că nu excludem, dar presupunem în mod necesar o atitudine hotărâtă față de orice acțiuni care dăunează construcției socialismului. Trebuie să crească combativitatea revoluționară față de curentele de gândire reacționare, față de propaganda distorsionată, denigratoare promovată de capitalism, să se întărească vigilența împotriva tentativelor forțelor imperialiste de a abate socialismul de la calea dezvoltării revoluționare.

Să se aibă în vedere că în fața de tot ce este străin concepției noastre despre lume și viață, eticii și echității socialiste. Să fie combătute lipsa de răspundere în gospodărirea avuției socialiste, manifestările de indisciplină, de lășare și neglijență în muncă, care dăunează grav intereselor generale ale societății. Să se aibă în vedere și atitudinea hotărâtă față de concepțiile retrograde, cum sint misticismul, obscurantismul, naționalismul, șovinismul și alte manifestări care înjosesc și degradează ființa umană.

Să se intensifice activitatea de educare a întregului popor în spiritul minunatelor sale tradiții patriotice, revoluționare, să se dezvolte în rîndul maselor largi populare spiritul solidarității internaționale, al frăției și unității cu toți oamenii muncii în lupta comună pentru progres economic și social, pentru pace în lume.

Partidul pune un accent deosebit pe creșterea rolului științei și culturii în societate. Lărgirea orizontului de cunoștințe culturale-științifice, condiție importantă a libertății și demnității omului — trebuie să se aibă permanent în centrul activității partidului nostru.

O însemnată deosebită au cunoașterea valorilor reprezentative ale culturii naționale, purtătoare ale idealurilor de progres și libertate ale poporului român, apărarea și dezvoltarea continuă a patrimoniului nostru cultural. Totodată, este necesară însușirea a tot ce e mai bun și progresist în cultura universală, concomitent cu lichidarea manifestărilor de cosmopolitism și plocinire în fața producțiilor reacționare, decadente ale capitalismului.

În această uriasă activitate politico-educativă, culturală, să acționăm mai intens pentru a da un conținut tot mai larg Festivalului național „Cântarea României”, să dezvoltăm puternic și să folosim toate mijloacele de care dispunem — cluburile, căminele culturale, casele de cultură, teatrele — făcînd din ele puternice centre de formare a unei înalte conștiințe socialiste, revoluționare, patriotice a maselor.

Trebuie să se asigure perfecționarea și dezvoltarea în continuare a activității univului de creație, sporirea responsabilității sociale a tuturor creatorilor — scriitorii, muzicienii, pictorii, oamenii de teatru. Pentru toți creatorii, adevărata sursă de inspirație trebuie să o reprezinte poporul român, realizările societății noastre socialiste. Avem nevoie de noi modele, de noi poezii, de noi filme și piese de teatru, lucrări muzicale sau de artă plastică, care să contribuie — prin înaltul lor mesaj de idei și valoare artistică — la promovarea și afirmarea principiilor nobile ale umanismului socialist, la combaterea a tot ceea ce contravine gândirii înaintate a epocii noastre, la creșterea generală a nivelului de cultură și civilizație al poporului.

Este necesar, de asemenea, ca presa, radioul și televiziunea să-și perfecționeze și să-și îmbunătățească activitatea, să-și asume un rol mai activ și mai important în buna noastră și în înțelegerea problemelor actuale ale dezvoltării sociale. În dezbaterile largi a acestora, să-și sporească combativitatea față de manifestările care contravin principiilor societății noastre, concepției revoluționare despre lume și viață, mărindu-și contribuția la unirea eforturilor întregii noastre națiuni în înfăptuirea neabătută a programelor de dezvoltare economico-socială, în construcția socialismului și comunismului în România.

Întreaga activitate de propagandă și politico-educativă trebuie să aducă o contribuție mai mare la mobilizarea națională în vasta operă de înfăptuire a politicii interne și externe a partidului și statutului nostru, devenind o puternică forță materială de transformare a societății, de asigurare a victoriei socialismului și comunismului în patria noastră.

În centrul activității organelor și organizațiilor de partid, a tuturor instituțiilor ideologice și cultural-educative trebuie să stea permanent modelarea (filozofie) omului nou, înaintat, animat de un profund spirit patriotic, devotat trup și suflet cauzei nobile a socialismului și comunismului, făuririi unei lumi drepte și mai umane societăți la care au visat spiritele avansate, revoluționare de pretutindeni, idealurilor progresului, socialismului și păcii în întreaga lume.

Întreaga evoluție a vieții politice internaționale confirmă pe deplin justetea și realismul orientărilor politice externe românești, concluziile și aprecierile tovarășului Nicolae Ceaușescu cu privire la tendințele noi ce se manifestă pe plan mondial, la căile și mijloacele de soluționare a complexelor probleme ale lumii de azi.

În viața internațională au continuat să se manifeste cele două tendințe principale, reprezentate de forțele progresului și păcii, pe de o parte, și de forțele imperialiste, reacționare, pe de altă parte. Capitalul financiar-bancar, marile monopoli și societățile transnaționale au devenit forma principală a politicii imperialiste, neocolonialiste, de dominație și asuprire, de încălcare a independenței și suveranității popoarelor.

Realitatea demonstrează că s-a reînnoit și se menține un echilibru relativ în raportul de forțe, ceea ce a făcut să se depășească o serie de momente grele și să se asigure, timp de aproape 45 de ani, pacea în lume.

Se adâncește criza mondială, se accentuează instabilitatea economică și politică. Situația internațională este puternic agravată de faptul că, în ciuda declarațiilor de bune intenții, cursa înarmărilor continuă. Pașii realizați în ultimii ani — îndeosebi ca urmare a acordului dintre Uniunea Sovietică și Statele Unite ale Americii privind înlăturarea rache-

telor cu rază medie de acțiune — nu au dus la o schimbare radicală a cursului vieții internaționale.

Lupta pentru desarmare și pace constituie problema fundamentală a prezentului și viitorului umanității. Cît timp se vor menține armele nucleare se va menține și pericolul unui război nuclear, care va duce la distrugerea întregii omeniri. România consideră că eliminarea armelor chimice și reducerea radicală a armelor convenționale este singura cale pentru supraviețuirea omenirii, condiție existențială a vieții pe planeta noastră! Este necesar să fie definitiv abandonată concepția asigurării păcii prin „descurajarea nucleară”, care înseamnă, în fapt, o politică de forță și dominație.

În domeniul dezarmării, o răspundere deosebită revine țărilor din Europa, țărilor Tratatului de la Varșovia și N.A.T.O. Într-un timp, avînd în vedere că pactele militare au devenit anacronice, nu mai oferă nici un fel de garanții de securitate, trebuie făcut totul pentru desființarea lor concomitentă.

România militează activ pentru o Europă unită, a colaborării și păcii, bazată pe respectarea riguroasă a diversității orînduirilor sociale, a libertății și independenței fiecărui popor. Țara noastră nu este și nu va fi niciodată pentru o Europă în care să fie încălcată independența popoarelor și națiunilor, indi-

ferent sub ce formă!

România va acționa, în continuare, cu toată consecvența, pentru dezvoltarea colaborării în Balcani, pentru transformarea acestei regiuni într-o zonă a păcii și bune înțelegeri, fără arme nucleare și chimice, fără baze militare străine. Țara noastră sprijină, totodată, realizarea de asemenea zone în centrul și nordul Europei, precum și pe alte continente.

România va milita și în viitor pentru eliminarea forței și amenințării cu forța din viața internațională, pentru soluționarea problemelor numai și numai pe calea tratativelor, prin mijloace politice pașnice.

Țara noastră se pronunță și sprijină activ lupta popoarelor pentru lichidarea oricăror forme de colonialism și neocolonialism, pentru afirmarea liberă, de sine stătătoare, a fiecărei națiuni.

Ținînd seama de manifestările politice de extremă dreaptă care au loc în unele țări capitaliste, este necesar să se dea o ripostă hotărâtă tuturor curentelor reacționare, neofascistului, propagandei naționalist-șovine și de revizuire a granițelor.

România militează activ pentru instaurarea noi ordini economice internaționale și lichidarea marilor decalaje existente între țările bogate și cele sărace. Este necesară reglementarea problemei datorilor externe, care împovărează țările în curs de dezvoltare. Se impune o nouă politică financiară, care să excludă jefuirea și dominarea țărilor sărace de către monopolurile imperialiste și marile bănci internaționale.

Este necesară participarea activă, în condiții de deplină egalitate, la viața internațională a tuturor statelor și îndeosebi a țărilor mici și mijlocii, care constituie marea majoritate a lumii.

Ca și pînă acum, partidul și statutul nostru vor acorda o atenție deosebită colaborării cu țările socialiste, întăririi unității și conlucrării lor. În actualul împrejurat, țările socialiste sint chemate să-și asume o responsabilitate sporită în viața internațională. În primul rînd lor le revine menirea de a demonstra prin fapte că numai socialismul oferă garanția lichidării exploatații și asupririi, a soluționării într-un mod nou a problemelor dezvoltării omului.

Procesul de înlăturare a unor lipsuri și greșeli, de perfecționare a construcției socialiste este necesar să se realizeze de pe poziții consecvent revoluționare, pe baza principiilor socialismului științific.

Partidul Comunist Român va acționa, în continuare, pentru întărirea colaborării partidelor comuniste și muncitorești. Situația mondială gravă și complexă, schimbările care au loc în raportul de forțe pe plan mondial impun ca o necesitate obiectivă întărirea și mal mult a colaborării și solidarității internaționale. Nici un partid comunist nu se poate izola! Este mai necesar ca oricînd întărirea colaborării și solidarității partidelor comuniste, pe baza principiilor socialismului științific, a concepției revoluționare despre lume și viață, a materialismului dialectic și istoric.

Este necesar să se acționeze cu toată hotărârea pentru depășirea fenomenelor de stagnare și regres care se înregistrează în activitatea unor partide comuniste și muncitorești din țările capitaliste, pentru revitalizarea lor în lupta consacrată transformării democratice a societății, promovării dezarmării și păcii. În momentul de față apar tot felul de concepții eronate, abateri atât de deaparte, cît și de stînga, la fel de periculoase, inclusiv manifestări de neîncredere în forțele revoluționare, în posibilitatea dezvoltării societății pe calea socialismului.

Problemele din diferite țări, inclusiv din țările socialiste sint probleme interne ale fiecărui partid, și partidul nostru este împotriva oricărui amestec în treburile interne. Dar, în același timp,

Partidul Comunist Român se pronunță pentru o largă discutare în comun a problemelor actuale, pentru a stabili cum să se acționeze mai bine de către fiecare partid pentru a contribui la soluționarea problemelor complexe — politice, economice, sociale — la realizarea dezarmării și apărarea păcii, la asigurarea unei lumi a dreptății sociale și naționale, la victoria noi orînduirii sociale — a socialismului.

În acest spirit, partidul nostru subliniază necesitatea unor întîlniri și consfătuiri ale partidelor comuniste și muncitorești, care să analizeze și să dea răspuns problemelor noi pe care le ridică dezvoltarea societății, prezentul și viitorul socialismului, să imprime un spirit de luptă și combativitate pentru soluționarea problemelor lumii contemporane.

Partidul nostru se pronunță pentru dezvoltarea și întărirea colaborării cu partidele socialiste și social-democratice, militează pentru dezvoltarea unei largi colaborări cu mișcările de eliberare națională, cu partidele de guvernămînt din țările în curs de dezvoltare, cu toate partidele care se pronunță pentru pace, pentru înțelegere și colaborare.

Deși problemele mondiale actuale sint deosebit de grave și complexe, Partidul Comunist Român își exprimă convingerea că forțele socialismului, ale democrației și progresului, acționînd unite și cu cea mai mare fermitate, pot împrina schimbări pozitive cursului evenimentelor din direcția soluțiilor constructive a marilor probleme ce confruntă lumea contemporană.

Partidul Comunist Român consideră că mesajul omenirii spre socialism reprezintă un proces legic obiectiv și dezvoltării contemporane. Numai socialismul oferă perspectiva unei lumi fără exploatați și asupritori, fără asupriți și asupritori, a dezvoltării libere și independente a tuturor popoarelor, a asigurării bunăstării și fericirii fiecărei națiuni!

Socialismul reprezintă viitorul omenirii!

Și, pornindu-se de la faptul că formele de organizare socială nu sint veșnice, că ceea ce la un moment dat apare ca bun, după o perioadă poate deveni o frînă în dezvoltarea societății. Nu pot fi făcuți răspunzători cei din trecut pentru faptul că cei de astăzi nu țin seama de această legitate, nu acționează în concordanță cu nolle realități, în spiritul principiilor revoluționare ale socialismului științific. Perfecționarea socialismului nu înseamnă întoarcerea la forme vechi, perimate, la capitalism, ci înaintarea spre forme noi, superioare de proprietate, muncă și conviețuire socială, de etică și echitate. Numai pe această bază vor fi puse pe deplin în valoare marile posibilități ale socialismului, resursele sale de progres și bunăstare.

Este important ca țările socialiste să analizeze, împreună, problemele actuale ale construcției socialiste și să stabilească cum să conlucreze mai bine pentru depășirea unor greutăți și asigurarea dezvoltării fiecărui popor pe calea socialismului.

România va milita ferm pentru dezvoltarea colaborării cu toate țările socialiste, pe baza egalității și respectului reciproc, a neamestecului și intrajutorării tovarășești, a principiilor socialismului științific.

Țara noastră va acorda și în viitor o atenție deosebită dezvoltării și perfecționării colaborării în cadrul C.A.E.R. — pe baza statutelor acestuia —, creșterii rolului său în soluționarea problemelor complexe ale dezvoltării socialiste a fiecărei țări. În actualul împrejurat nu se poate pune în nici un fel problema desființării acestei organizații sau a unei „piete unice socialiste”. C.A.E.R.-ul trebuie și poate să contribuie mai activ la progresul economico-social independent al tuturor țărilor membre, la realizarea unei dezvoltări relativ egale a acestora, la creșterea forței economice a socialismului în ansamblu.

România va extinde relațiile sale cu țările în curs de dezvoltare și nealinate, precum și cu țările capitaliste dezvoltate, în spiritul și pe baza principiilor coexistenței pașnice, ale egalității și respectului independenței și suveranității naționale.

Țara noastră își va aduce și în viitor contribuția activă la soluționarea problemelor internaționale, la făurirea unei lumi mai bune și mai drepte pe planeta noastră.

XIX. Mișcarea comunistă și muncitorească internațională. Dezvoltarea relațiilor Partidului Comunist Român cu toate partidele comuniste și muncitorești, cu forțele revoluționare, democratice și progresiste din întreaga lume

În spiritul bogatei tradiții internaționaliste ale mișcării muncitorești și revoluționare din țara noastră, Partidul Comunist Român a acționat consecvent pentru dezvoltarea relațiilor cu partidele comuniste și muncitorești, cu partidele socialiste și social-democratice, cu forțele revoluționare și progresiste de pretutindeni. Partidul nostru s-a pronunțat cu toată hotărârea pentru renunțarea la vechile practici în relațiile dintre partidele comuniste și muncitorești, pentru dezvoltarea colaborării și solidarității pe principii noi, de deplină egalitate, de respect al independenței și autonomiei fiecărui partid.

Partidul Comunist Român va acționa, în continuare, pentru întărirea colaborării partidelor comuniste și muncitorești. Situația mondială gravă și complexă, schimbările care au loc în raportul de forțe pe plan mondial impun ca o necesitate obiectivă întărirea și mal mult a colaborării și solidarității internaționale. Nici un partid comunist nu se poate izola! Este mai necesar ca oricînd întărirea colaborării și solidarității partidelor comuniste, pe baza principiilor socialismului științific, a concepției revoluționare despre lume și viață, a materialismului dialectic și istoric.

Este necesar să se acționeze cu toată hotărârea pentru depășirea fenomenelor de stagnare și regres care se înregistrează în activitatea unor partide comuniste și muncitorești din țările capitaliste, pentru revitalizarea lor în lupta consacrată transformării democratice a societății, promovării dezarmării și păcii. În momentul de față apar tot felul de concepții eronate, abateri atât de deaparte, cît și de stînga, la fel de periculoase, inclusiv manifestări de neîncredere în forțele revoluționare, în posibilitatea dezvoltării societății pe calea socialismului.

Problemele din diferite țări, inclusiv din țările socialiste sint probleme interne ale fiecărui partid, și partidul nostru este împotriva oricărui amestec în treburile interne. Dar, în același timp,

Partidul Comunist Român se pronunță pentru o largă discutare în comun a problemelor actuale, pentru a stabili cum să se acționeze mai bine de către fiecare partid pentru a contribui la soluționarea problemelor complexe — politice, economice, sociale — la realizarea dezarmării și apărarea păcii, la asigurarea unei lumi a dreptății sociale și naționale, la victoria noi orînduirii sociale — a socialismului.

În acest spirit, partidul nostru subliniază necesitatea unor întîlniri și consfătuiri ale partidelor comuniste și muncitorești, care să analizeze și să dea răspuns problemelor noi pe care le ridică dezvoltarea societății, prezentul și viitorul socialismului, să imprime un spirit de luptă și combativitate pentru soluționarea problemelor lumii contemporane.

Partidul nostru se pronunță pentru dezvoltarea și întărirea colaborării cu partidele socialiste și social-democratice, militează pentru dezvoltarea unei largi colaborări cu mișcările de eliberare națională, cu partidele de guvernămînt din țările în curs de dezvoltare, cu toate partidele care se pronunță pentru pace, pentru înțelegere și colaborare.

Deși problemele mondiale actuale sint deosebit de grave și complexe, Partidul Comunist Român își exprimă convingerea că forțele socialismului, ale democrației și progresului, acționînd unite și cu cea mai mare fermitate, pot împrina schimbări pozitive cursului evenimentelor din direcția soluțiilor constructive a marilor probleme ce confruntă lumea contemporană.

Partidul Comunist Român consideră că mesajul omenirii spre socialism reprezintă un proces legic obiectiv și dezvoltării contemporane. Numai socialismul oferă perspectiva unei lumi fără exploatați și asupritori, fără asupriți și asupritori, a dezvoltării libere și independente a tuturor popoarelor, a asigurării bunăstării și fericirii fiecărei națiuni!

Socialismul reprezintă viitorul omenirii!

1944-PATRUIZI ȘI CINCI DE ANI DE LITERATURĂ-1989

MOMENT AL MARILOR ÎMPĂLINIRI

Fără a se suprapune istoriei sociale, istoria literaturii exprimă, totuși, cu fidelitate, istoria societății, chiar dacă nu utilizează conceptele acesteia. Nu înțelegem nici categorii sociale, nici parametri dezvoltării economice, nici concepții referitoare la organizarea și conducerea societății, nici statisticile dinamicii sociale. Și, totuși, această se demarță 45 de ani de viață a poporului român: ani, am putea spune, trăiți zi cu zi, însumându-le (cine știe?) poate câteva zeci de mil de persoane, consumându-și tragedia și izbăvirea înaintea a milioane de file. Multe personaje (și zile) dispar din memorie, în ciuda faptului că, două sute, trei decenții au fost la modă, s-au rostit în toate tonalitățile, apoi au părăsit arena, făcând loc altora. Această „curgere” a existenței dă impresia unui flux care dispare dintr-o dată în alt loc, apoi reapare, după câteva nădăduri. În subteran, sub forma unui firțor tirav care dispare și el, ca să reapară, din nou, în întârzierea unui flux: mai liniștit sau mai învolburat. Încercăm, ca să ne folosim de o comparație celebră, sentimentul că ne scaldăm în apele unui riu care sînt și nu sînt același niciodată. Este miraculos sentimentul produs la constatarea că acest segment de istorie, de aproape o jumătate de veac, nu este în mod explicit istoria societății; dar o implică, pornind de la un nivel subordonat celui social, incluzându-l totuși, în ciuda faptului că acela îi este superior.

Desigur, este istoria unei lumi din interiorul nivelului general-uman, personal. Și, desi aceste „existențe” nu se „adună”, nici nu se „scad”, ci, pur și simplu, „iradiază” în toate direcțiile, amalgamându-se, distilându-se, reușesc să exprime „suma conștientă” a existenței sociale la un moment dat. Este o mare curiozitate a fenomenului literar care continuă încă să „scape” sociologic.

Cu patruzeci și cinci de ani în urmă a început să dureze pe teritoriul patriei noastre o lume nouă. După un război pusivitor („inter arma silent mures”), război care, spre cinstea și dînd-teauna, literatura l-a „simțit” prima, dar mai ales a făcut tot ce a stat în putință pentru a-l evita, istoria vie a literaturii române a început odată cu deceniile 4-5. Așadar, istoricul literar se deschide două perspective: fie a începe cu autorii, fie a începe cu perioada anelitică, încercînd, după prescripțiile unei ideologii asumate greșit, sau neamurate deloc, s-a utilizat modelul stricte spiritualității românești —, fie a căuta „locul” în care firul vieții literare a fost rupt și a-l înlocui, ceea ce a și făcut „simțit” de vorbitorilor care a moștenit literatură literară, fundamentată de Congresul al IX-lea al P.C.R.

Literaturii române nu i-a fost niciodată străină teza specificului de gândire și simțire ale unui popor, format și dezvoltat în anumite condiții, teză care, așa cum este evident, astăzi este aplicată în toate domeniile vieții sociale-politice, economice etc. Urmind firul istoriei literaturii române, ni se împingea un gând magmatic: acela de continuă pătrundere în viața reală, conștientă a vechiului și primenirea acestuia în subteranul actualității.

Desigur, pionierilor „realismului-socialist” al deceniilor 4-5 nu le-au fost clare aceste lucruri. N-aveau nici timpul și nici posibilitatea pentru a și le lămurii. Cu un preț atât de scump au experimentat noile formule literare, în final, dovada că trebuiesc abandonate.

Sintetizând erorile dogmatismului: schematicismul, viziunea unilaterală a personajului, sociologismul, tezismul etc. Cu toate acestea, proza, spre deosebire de poezie, reușește totuși să păstreze câteva elemente consistente. În primul rînd datorită prelungirii activității literare a citorva scriitori afirmati în perioada antebelică. Luăm numai un exemplu ilustrativ: Zaharia Stancu. Deși scriitor de talent și în celebrul său „Deseul”, s-a recuzat „rețetele” realismului socialist. Dar pentru că și-a găsit un „stil” al scriiturii, în deplin consens cu substanța existențială a faptelor și a trăirilor, avem temeiul să-l considerăm primul act de „dezbrăcare” al realismului socialist, de deschidere a prozei spre marile realizări din deceniile următoare. Cazul cel mai ilustrativ rămîne G. Călinescu, al cărui rol purtător de steag al literaturii de după eliberare încă n-a fost de deplin studiat.

Îi urmează curînd Marin Preda și Eugen Barbu și oferind dovada clară a neobșnuitei vitalității creatoare a poporului nostru.

Pielada de aur care urmează, prin Fănuș Neagu și Nicolae Velea, Ștefan Bănuțescu, Ion Lăncrănjan, Paul Anghel și alții, refacă complet coloana vertebrală a istoriei literaturii. În așa fel încît astăzi, desigur, se poate vorbi de un „moment” al literaturii care s-a aborât de L. Rebreanu, Camil Petrescu sau Sadoveanu etc.

Desigur, acești autori sînt moderni. Din mai multe motive. Întîi pentru că, în general, abordează teme literare contemporane; apoi, pentru că punctul de vedere pe care-l imprimă este cel al cetățeanului contemporan; și, nu în ultimul rînd, datorită faptului că principii estetice pe care li se întemeiază opera este radical diferit.

Cu toate acestea, mi se pare, năvălute cu ochiul liber, dar trainice. În leagă de marile maeștri de odinioară. Cea mai plauzibilă explicație a acestui stăruiește în faptul că, în ciuda faptului că și-a marș interbelic s-a situat pe poziții progresiste: a profetizat ideile cele mai înaintate, mai generoase, cu sînge de a se percuta și a da roade în viitor, au intuit apăsarea întotdeauna „maselor” populare, a inteligenței creștine. Multe din principii, înțelegeri s-au intrucat în istoria literaturii actuale, stînd un sol pernic în care să se dezvolte și să se revitalizeze.

Aușa modulul în care s-au prelungit unele idei din puncte îndepărtate ale istoriei pînă în zilele noastre sînt multe de spus.

Nu trebuie scăpat din vedere faptul că un autor, chiar de genul, profesază mai multe categorii de principii. Prin unele este tributarii lumii concrete în care a trăit și a murit. Acestea, de regulă, sînt sacrificate momentului, își pierd valabilitatea peste timp. Altele pot

fi complet nefuncționale și ne-viabile chiar în epoca în care au fost lansate. Este firească eroare omenească și numai a trei categorii se manifestă peste timp: sintetice și prospective. Chiar dacă n-au funcționat în epocă. Desigur, istoricul literar trebuie să fie înarmat cu suptele și intuițiile, cu clarviziune ideologică, sociologică și estetică, pentru nu face eroarea să creadă că un element „nou”, descoperit în prezent, își are cauza intr-actual, anterioară, întemeindu-se numai pe asemănările formale, pe analize și documente incomplete, pe raționamente defectuoase. Un exemplu. Nu ne putem explica formula estetică dinlăuntrul căreia se dezvoltă principiile ideologice în cazul lui Paul Anghel (Zăpezile de-acum un veac) printr-o comparație strict istorică sau strict literară (dar formală) cu B.P. Hasdeu, V. Părvan, Sadoveanu sau Dulfu Zamfirescu.

Elemente romane vom găsi, dar colaterale. Sistem de părere că formula de tip estetic a lui Camil Petrescu a dat roade locale în concepția lui Paul Anghel. Ne referim în special la consubstanțialitatea ideii cu „temperamentul” personajului. Ca și la înțelegerea noțiunii de „moment”, în sens de „autenticitate”; și anume la împărțirea timpului istoric (fluxului) în momente înfrîntabile ale ființei din aceste momente avîndu-și mecanismul său. Unic al frepetabil. Și numai același! Nici un „moment” nu se explică prin „mecanismul” celui anterior sau posterior. „Istoria” se poate repeta, momentele însă niciodată (conjuncturile, în terminologia lui Camil Petrescu).

Tăraniul lui Rebreanu sînt complet deosebit de cel al lui F. Neagu sau al lui N. Velea. Dar avem și suficiente motive să le descompunem elemente de esență congeneră. Îi separăm limbajul, temperamentul, elemente de moravuri, concepțiile despre viață etc. Să nu uităm: tăraniul lui Rebreanu e împărțit de pămint, cel al lui F. Neagu e membru în C.A.P. Dar le vom descoperi esența comună numai cu condiția de a ne situa în perspectiva altui scriitor, cea a lui Marin Preda: și unul și celălalt poartă în ei o vechime milenară. Ei sînt esteticii în orice loc și în orice „ceas” al istoriei. Total diferiți, rămîn oriunde și ori-cînd identici tărani români.

Străbătînd 45 de ani de proză vom mai constata o persistentă variantă, obținută, în primul rînd, datorită formulei estetice. Lucrurile fiind extrem de complicate, ne vom limita la generalități. Scriitorii momentului dogmatic — păstrat cite ceva din formula clasică — în primul rînd împiedicată limbajului (deseri dusa la simplism). Deceniul al șaselea aduce cu sine experimentalismul care, cum știm, a făcut, în unele cazuri, chiar răzavali, datorită unei estetici lipsite de echilibru și de ordine, a întîmpinătorului. Destul de repede scriitorii au început să revină la uneltele clasice (decadentă în limbaj), dar n-au mai putut rămîne nici la estetica experimentalismului (în bună parte de import) și nici la cea clasică: a unei estetici împinută nu de ordinea statică exterioră, a naturii; ci de ordinea dinamică interioră, impusă de intelect și de trăire, o estetică în care au fost recuperate cuceririle experimentalismului și asamblate la normele clasice.

Deși nu este momentul, nu putem trece peste un aspect negativ al unei părți a prozei actuale. Se manifestă pericolul structurării greșite a unui limbaj hiper-realist, unei imitații servile a limbajului oral, neprelucrat, prin care se înlocuiesc profunzimea gândirii și simțirii cu pitorescul.

De asemenea, există tentația „construirii” unor psihologii de laborator, robotizate, lipsite de temperatură pe care o imprimă ideea acțiunii în viața reală. Se consumă sute de pagini cu descrierea senzațiilor de plăcere sau neplăcere ale unui personaj; cu înregistrarea exactă a unei încăperi, străzi, sau a unui banal obiect; sînt cercetate în amănunt luxuriile reflexurilor capricioase ale unor memorii în care de abia dacă înțelegem gîndul o imagine steară și lipsită de importanță etc.

Exagerări sînt de gîsit și în formula textualistă. Dar fenomenul nu produce înzețorare, întrucît am avut prilejul să asistăm la impunerea valorilor și la eliminarea „moder-nizării” făcîți în mod natural, așa cum s-a întîmpinat pe experimentalismul deceniului șase.

Încheld, vom restrînge largul eventual al problemelor prozei contemporane, pentru a-l esențializa, la cîteva aspecte.

Mai întîi constatăm un triumf al personalității distincte, indiferent de tematica în care evoluează personajul.

Apoi, în raporturile personajului cu lumea, acesta nu mai este nici o creație servilă a lumii, și nici nu mai trăiește obsesia de a nu-și găsi locul în ea, conform unor tipare. Dimpoviri, personajul problematizează și caută principii după care poate modela lumea și pe sine. În așa fel încît să fie încăpătoare pentru totii semenii săi. Este, în primul rînd, triumful umanității socialiste.

În fine, nu e deloc negliabilă tendința, tot mai accentuată, a prozei contemporane de a se comporta ca un „stimulator”. În sensul că imaginea românească fiind prospectivă, poate să „propună” (anticipare) chipul de om viitor, așa cum se apreciază că se va forma în anumite condiții sociale, economice, culturale date.

Nu putem încheia aceste succinte considerații despre mișcarea prozei fără a reamăca cel mai important triumf al gândirii social-politice a întregii istorii contemporane românești: Congresul al IX-lea al P.C.R. Ar fi fost de neconcepț realizarea unei imagini a întregii istorii a românilor, configurat dinlăuntrul fascinant al esteticii, fără liniile directoare ale dezvoltării întregii societăți, așa cum au fost stabilite la acest epocal Congres.

Constant Călinescu

Geta Mermese: „Construcții”

SCRIITORUL ȘI CETATEA

Realitățile social-politice din ultimele decenii ale țării noastre au determinat, firesc, mutații semnificative și în domeniul prozei. Un teritoriu nou pe care romanul românesc l-a cucerit și l-a definită este politicul. În zona esteticii ori a sociologiei literaturii, politicul are semnificații aparte, neînterzindu-se cu totul sferei ce delimitează termenul în știință ori în practică. Literatura are promisiune spre universal prin parcurgerea istoriei, este preponderent temporală indiferent de experiment, caută umanul în omeneș, sufletul sub zgura psihicului, structurile mitice arhetipale în mișcarea aparent dezordonată a vieții, trăiește în expresie comunicativă viața, zona politicului este, pentru ea, formă, loc de demonstrație, scenă pentru caracter.

Deși specia romanului politic s-a conturat, la noi, destul de bine, evoluția mijloacelor de expresie nu s-a încheiat încă, nici delimitarea fermă a teritoriului. Este un proces în curs de cristalizare, iar o încercare de analiză a lui prin

resort, o abstracție a dreptății ori adevărului, activistul de partid este un om obișnuit, pornit din lumea de jos, de cele mai multe ori dintr-un sat al țării, ajunsa în centru și răz-bătînd prin propria voință pînă la nivelul cînd este nevoie de el: din elev, din învățat, el a-junge să învețe la rîndul lui. Viața este dascălul ultim, suprem; în contact cu realitatea el încearcă să-o modeleze, să-i imprime spiritul revoluționar. Greselile activistului de partid sînt cîștiguri în conștiință, pentru că el și le analizează, și le înțelege, învață din ele și-l învață și pe alții. Nicolae Moromete, în *Morometii II*, greșește și refuză a mai acționa de teamă că va greși în continuare; realitatea îl va obliga, în cele din urmă, să-și recunoască necesitatea acțiunii, să iașă din pasivitate. Dumitru Dumitru greșește, de asemenea, și este chiar pedepsit: o înțelepciune populară adîncă (pe structura căreia Dinu Săraru își construiește personajele sale) îl face să-și regăsească resortul către acțiune. În întreaga țară de greseli comit personajele lui Fănuș Neagu, parca înt-o cavalcadă a crumurilor inverse — și totuși, viața se repară ca de la sine în urma lor; există, în *Seauunul singurătății*, o adevărată traumă pe care o trăiesc personajele din aceea că nu-și găsesc pedepșa potrivită; că, respingînd, totuși viața se repară după trecerea lor prin ea. Ion Lăncrănjan analizează, mai ales în *Fluș Secetii*, posibilitatea greselii fără a rezolva definitiv cauza: unde a greșit Vasile Poziare, cu ce este el vinovat? În *Calotranul*, autorul face un adevărat catalog al erorilor voluntare și involuntare. Miracolul apare în această zonă: viața se refacă, de la sine ori ajutat de oameni. Marea încredere în oameni, în necesitatea sacrificiului ca prag al pașului înainte în istorie — este cupola la răzavali sub care se desfășoară romanul politic.

Dreptatea și adevărul par a reziga, subteran, destinele personajelor din acest roman. Dreptatea este veșnică, spun ele, fiecare are dreptatea lui — așa cum o balanta și cu două talgere se echilibrează și cu cîte un gram pe fiecare talger, și cu cîte un kilogram, și cu cîte două, etc. — echilibru balant însemnă dreptate. Adevărul este, însă, unic, el izbucnește pe neașteptate dintr-un cumal neștiut, neabîntut de fapte ce-l definesc. Toate personajele îi dau dreptate lui Vasile Poziare — dar adevărul său, ca personaj, nu are nevoie de această dreptate, ca a constituit legie din implicarea lui în real și a dus spre distrugerea lui. Invers: Alexandru Gheție (din *Calotranul*) trăiește în adevărul curat, și mărturiseste cu toată conștiința toate viciile, toate greselile dar este greu să-l dea cineva dreptate. Relația presupune dezbaterea în zona eticului și a moralului. Eticul spune, în fond, simplu: plantați flori, să zicem. Moralul spune la fel de simplu: nu rupeți florile. Eticul dă propensiunea spre acțiune, spre faptă — moralul restrînge drumul. Dar, care burle-nile, nu au și ele florile? Bîșînd spre delimitări, nici eticul nici moralul nu mai sînt absolute, pentru că nici primul nu spune „plantați buruienile”, de pildă, — nici cel de-al doilea nu interzice ruperea lor. Romanul politic este, de aceea, romanul faptelor, nuanțat și deosebit. El ne aduce în față lumea așa cum trebuie să fie, te-pută pe axa adevărului și a dreptății.

Nu putem încheia aceste scurte observații fără a aminti că romanul politic devine, tot mai înănt, roman istoric. Centrul său de atenție este momentul despărțirii al Congresului al IX-lea al partidului, personajele lui au trăit acest moment, și-l reamintesc constant, cumpără constant timpul de dinainte cu timpul prezent, realizează marile decizii de gînd ce s-au operat în acele zile fierbinți. În momente de cumpănă, activistul de partid trăiește în minte acel felan de la cumpăna anilor și-și regăsește forțele, ritmul vieții. Intr-un fel, acest roman va continua să fie romanul Congresului al IX-lea al partidului, pentru că evenimentul a constituit o adevărată cîmă despărțitoare a lumii românești postbelice și va atrage totdeauna privirile spre sine ca spre un adevărat izvor al nouli.

Nicolae Georgescu

Monumentala ctitorie

Urmare din pag. I

popor — urmează neabătut și cales înfăptuirii practice, astfel încît de la an la an de la etapă la etapă, chipul patriei să se poată împlini exemplar. Este acesta și argumentul de fond, unul dintre multele și călăuzitoare argumente de fond care dau consistență efortului și gîndirii creatoare și conferă acestui timp o dinamică și o amploare a construcției cu precedente doar în anii care au urmat Congresului al IX-lea. Congresul al XIV-lea al partidului, așa cum este conștient în documentele recente plenare, va ridică pe noi trepte și către noi orizonturi. În-tregul proces de edificare socialistă și comunistă a patriei, iar cultura și arta dețin în acest sens un rol activ, deosebit de important, fiind componente esențiale ale progresului și civilizației.

PROZA

CA INVESTIGARE A SOCIALULUI

analiza prozei românești din ultimele decenii relevă o diversitate tematică fără precedent, creatorii epici manifestîndu-se cu predilecție pe linia realismului și a investigației sociale. Faptul că literatura se adresează unui public real și nu unei culturi abstracte de cititori a un adevăr în afară de orice discuție. Acest lucru necesită abordarea problemelor fundamentale ale omului de azi prin sincronizarea creației cu pulsul vieții la epoci, cu spiritul vremii pe care o trăim. „Care este destinul literaturii în lumea la ora actuală?” se întreba acum două decenii Marin Preda și tot el formula un răspuns înșănșant referitor la enormul succes de care continuă să se bucure numeroase scrieri contemporane „Jocuri într-o epocă în care — spune romanicele am fi fericiți să vedem o îndepărtare a publicului de literatură”. Fără îndoială că interesul cititorilor se îndreaptă spre adevărul conținut în cărți, spre problematica lor umană autentică. Fără să se substituie reportajului, bineînțeles, romanul de actualitate surprinde imagini memorabile pe care-l transformăm, redînd omului existența socială, de azi prin filtrul transfigurării literare. Proza nu rezolvă marile probleme ale lumii contemporane, căci nu asta e menirea ei, dar ea poate sonda realitatea umană în profunzime abordînd aspectele psihologice și sociale ale problemelor prin asta la meditație. Epoca actuală este frîmțată de întrebări privind destinația omului aflat „la răscrucă”, există azi o tensiune dilematică a ființei reflectată în plan moral, civilizația modernă produce importante mutații psihologice și toate acestea își pun amprenta pe gîndurile și sentimentele omului conștient și stilul său de viață. Literatura este în măsură să ofere imaginea simbolică a prezentului, adică să surprindă mișcările subterane ale istoricului, curentii de adevăr și al socialului. Putem spune că proza românească a ultimelor decenii oferă numeroase pagini memorabile care înregistrează aspectele lumii de azi. Destinul romanului românesc modern în bună parte este lezată de tema tranziției sociale, adică înlocuirea formelor de tip patriarhal cu structurile civilizării moderne. Proza ultimilor patruzeci de ani dezbate cu predilecție această problemă. De la epopeea „morometiană” sau „Groapa” lui Eugen Barbu (care este o parodie a „Lumii apuse”) și pînă la verurile lui Titus Popovici, Ion Lăncrănjan, Dinu Săraru, D. R. Popescu și a romanelor noastre reflectă aceste mutații și efectele lor mai mult sau mai puțin dramatice. Apusul lumii vechi e una din temele dominante și în romanele parabolice (vezi „Cartea milionarului” de Ștefan Bănuțescu sau „Îngerele a strălucit de Fănuș Neagu) dar tema apare și la Sorin Titel în „Pasărea și umbra” sau în romanul lui Mircea Ciobanu „Istori”. În mod complementar, bineînțeles pe alte coordonate expresive, este cultivată imaginea „construcției noli lumii”. Evitînd schematicismul, prozele aduc în discuție problema libertății, a politicului, a raportului dintre destinul individual și necesitatea istorică, etc. Se poate lesne observa că literatura epică de după Elberare reflectă, cu insistență am putea zice, fenomenul socializării, al adaptării, al integrării individului în grupul uman. Pe ce altă parte tema „puterii”, așa cum apare ea de exemplu în romanul „Răzavali” de Alexandru Ivasiuc, în „Ierari” de Mihai Sin sau „Pumnul și palma” de Dumitru Popescu, propune o dezbateră asupra condiției umane din unghiul responsabilității morale (putem în-cădea aici și în romanul parabolic „Prințesele” de Eugen Barbu, fără îndoială, întrucît tema „cheie politică și filozofică”. Implicarea în istorie și totodată explicarea ei, e o temă fundamentală a prozei noastre, demonstrînd responsabilitatea etică a scriitorului de azi.

Realismul prozei nu poate ocoli fenomenul social în continuă expansiune, determinînd istoric și ale individului înțelegerea și necesitatea destinului colectiv asupra psihologiei persoanei. „Cum să te misti și cum să acționezi cînd structurile sociale sînt alt de prezent, alt de greu de ocolit?” — spune într-un interviu Marin Preda, autorul unor romane de profundă analiză socială dintr-un grup, familie, comunitate etnică, etc.). Dar „secolul socializării moderne” care-l facea pe un teoretician occidental să afirme „Omul tinde azi spre anonim” nu e niciodată expresivă inevitabilă a alienării, acest fenomen poate căpăta semnificația solidarității, a participării colective la „marele lucrare a istoriei”. Salvarea din anonim printr-o biografie activă, prin entuziasm constructiv — iată modelul viitor, capabil de a impune personaj puternice în conștiința cititorilor de azi. Există în romanul românesc de actualitate numeroase figuri de personaje implicate în efervescența socială a prezentului, eroi convîngători prin atitudine și faptă. Ase ar fi de exemplu Nicolae Moromete, cel care crede „în idealul revoluției ca într-o nouă religie”, sau doctorul Polo din romanul lui Gheorghe Schwartz „Martorul”. Îi putem aminti aici pe activistul Drăgan din „Ră-nile soldaților învingători” de Corneliu Luca, numeroasele personaje „tragice” din prozele lui Ion Lăncrănjan („Calotranul”, „Fluș secetii”, etc.) care dau forță romanelor sale, și incită la dezbateră. Un univers epic axat pe tensiunea dramatică a temei politice este „Ore de dimineață” de Platon Pardău, pe o linie similară înscrinduse romanul „Clipa” de Dinu Săraru. E din ce în ce mai clară esența politică a eroului romanului de actualitate, figura comunistului apert cu întreaga sa încărcătură de gînduri și sentimente, de opțiuni, înfrîngeri și victorii, cîștigînd în verosimilitate prin multitudinea aspectelor sale umane.

Adevărate la realitate a romanului actual este în fond adevărate la o lume în permanentă prefacere. Printr-o tematică diversă, proza ultimelor decenii aduce în planul artisticului universal lumii de azi, cu dialectica sa de idei, cu ipostazele umane definitorii, „Literatura nu se justifică în clipa în care încețază să se intereseze de om — spune Sorin Titel — ea trebuie să ia apărarea omului”. Meditația morală și politică privind sensul istoriei e una din temele majore ale prozei de azi, romanele de acest fel devin dezbateri morale, confesiuni estetice despre destinul omului în istorie, ele fac efortul de a surprinde imaginea simbolică a omului de azi supus numeroaselor tranziții. De altfel un personaj din romanul „Istori” de Mircea Ciobanu afirmă: „omul s-a schimbat și nu știe că s-a schimbat”. Literatura noastră are prin tradiție o virtute umanizatoare, individul e văzut aici ca ființă spirituală, nu doar ca un element anonim al socialului. Această viziune, care ne aparține structural, e la baza romanului nostru de actualitate, propunînd o perspectivă românească asupra lumii de azi.

Alexandru Horia

VALORI FUNDAMENTALE

Urmare din pag. I

concrete ale țării și poporului nostru, ci și acei impuls larg, novator, pe care gîndirea și acțiunea secretarului general al partidului l-a imprimat mersului înainte, trezind la viață uriașe capacități de voință și energie naționale, în toate stările, în toate compartimentele existenței noastre materiale și spirituale. Aceste hotărîtoare documente fac o largă referință asupra potențialului actual și viitor al țării în aceea accepție a perfecționării și continuării în timp și pe trepte noi a întregului proces de edificare a noului societăți, după criteriile și exigențele dezvoltării și științifice, în raport direct cu cele mai avansate cuceriri ale cunoașterii umane. Faptul de perspectivă este vast și privește într-o optimă analiză toate posibilitățile de care dispune azi societatea românească, întemeiată pe marea proprietate socialistă, pe o industrie puternică în plină modernizare, pe o agricultură aflată la

orizontul marilor producții, pe un învățămînt, o știință și o cultură în plină înflorire, ca expresia a geniului creator al poporului. Dezbaterile care vor avea loc în partid, în întregul popor, au menirea de a releva faptul că apropiatul Congres reprezintă, așa cum se subînțelege, congresul marilor victorii socialiste, iar aceasta însemnă atât bilanțul istoric al perioadelor parcurse cît și lansarea, într-o etapă calitativă nouă, superioră a întregului proces de construcție socialistă și comunistă. Semnificația este cu atât mai mare și călăuzitoare spre fapte noi, revelatoare, cu cît primim cu încredere înaintea și ne dărîm cu întreaga măsură a spiritului revoluționar, creator. Astfel încît, din anul jubiliar al celui de-a 45-a aniversării a victoriei revoluției de eliberare socială și națională, antifascistă și antimperialistă, să obținem, pentru prezent și viitorul nostru, noi victorii care să întărească patrimoniul național de valori.

origini și similitudini mi se pare nimerită: stilul de unde vîntul pînă în capul locului că romanul politic este un mod de sincronizare a literaturii române la ceasul literaturii universale. Dacă e să definim simplu acest secol pe care-l încheiem, trebuie să observăm că el este unul al politicii; mai ales cea de-a doua jumătate a lui este puternic dominată de această tendință. Romanul puterii ori al intrigilor subtile, ori al confruntărilor directe între forțe, ori al personajului care răzbate printre evenimente — este un roman actual în Europa și în America Latină, ca să amintim două limite spațiale ale lui.

În literatura română, însă, romanul politic are și alte determinări. Una dintre cele mai importante mi se pare aceea tradițională, istorică. Intr-adevăr, unul dintre izvoarele cele mai viguroase ale acestui roman este romanul românesc. Se poate chiar urmări derivarea romanului politic din cel țărănesc. Realități specifice țării noastre au dus la aceasta, mai întîi exodul spre oraș, apoi procesul de cooperativizare a agriculturii, apoi urbanizarea, industrializarea, etc. Dar mai presus de toate, tipul de personaj care a fost agentul acestor procese complexe. De oriunde l-ai privi, acesta este într-adevăr țărănel. Istoria nouă s-a mutat la oraș, dar a început a fi făcută de către țărani. La noi, romanul țărănesc are o puternică tradiție, s-a mizat pe el, a fost cultivat cu insistență. Pe suportul lui glisează — cel puțin, în mare parte — și romanul politic. Și succesul acestui noi specii de roman este cu atât mai mare cu cît își recunoaște mediul originar și personajele originare... Succesul, și nu numai atât, chiar credibilitatea, valoarea ca semn premial. De altfel, ca să încheiem aceste scurte considerații, chiar autorii de romane politice sînt la origine țărani ori provin din mediul țărănesc, au scris mai întîi romane cu țărani ori despre țărani — fie că ne referim la Marin Preda ori la Ion Lăncrănjan, la Dumitru Popescu ori la Dinu Săraru, la Fănuș Neagu ori la Eugen Barbu, la Dumitru Radu Popescu ori la Platon Pardău. Am vorbit despre îndelung ridicat al ruralității în cadrul generației Lablaj; experiența țărănească coagulează, dă sens, extrage liniile vii, ordonatoare, ale existenței istorice, este garanția autenticității.

Universal și specific, marcat de sincronismului și instigat în același timp de tendințele proto-cronice ale literaturii românești, romanul politic are premisele unei dezvoltări sănătoase, armonioase. El are o largă adresabilitate și propune structuri narative simple (nu simpliste), prin aceasta apropiindu-se de epusul (popular sau cult). Personajul principal al său este activistul de partid, urmărît în munca de prefacere a conștiinței maselor dar și în lupta înteroară, a sa, pentru autodepășire și înțelegere continuă a timpului trăit. Departe de a fi un

POEZIE RESTANT

Nimic nu este mai gratis, dar și mai efemer decât pământul. Numai și în flutur zburind prin apropiere o acuitură. Ceea ce alcătuiește această floare ciudată în nestatornicia ei se spulberă ca amintirea unei iluzii de vegnie. Globul argintiu, atit de luminoasă într-o privire govăielnică, se destramă în mici copule plutoase agățate de vint. Te uita la ce a fost ca la ceva care nici n-a fost, dai din umeri și treci mai departe șoptindu-ți că tu s-a părut. Numai că în urma ta rămân lucruri argintii, acămoase, un fel de zăpadă plină pe care, iar nu pe pamânt. Așa se întâmplă și cu unii dintre noi care la cea mai ușoară adiere ne topim în neînțelegere pentru a nu mai fi văzuți și amintiți? Așa s-a făcut și în cazul lui Mihail Sadoveanu, după ce doar o hârtie de arșă a trecut pe de-așupra lui? O pădure... O nimica din care, odată defăcută, nu se mai poate face nimic, nici măcar o amintire amară.

Tot despre călătoria de circ ni se mai scrie din când în când: „Eu am avut un cal care nu știa încotro s-o ia. Odată îl vedeam că o ia la poartă spre poartă, ca în clipa următoare să-l vezi cum se întorc spre iesie. Și tot așa, abia ce alerga, puțin într-o parte și o și lua într-alta. Nu ținea seama de drum, pentru el drumurile erau peste tot. Nu te puteai înțelege cu el. Era un cal răzgîndit”.

FLORIAN C.F., Drobeta-Turnu Severin: Cum vedeti, însemnarea să ați publicat și nu vă dăm numele? Intrebare: Vreți numai să vă facem un semn de la distanță, din păcate un semn negativ, atit pentru „Natură albă cu Elisabeth”, cit și pentru „Firul de plumb” (ne-ar fi interesat mai mult acesta, așa că, dacă ați reveni asupra textului...). Oricum, așteptăm un pic noi care să vă apropie de tipar.

LAVINIA ANDREI, Brașov: „Poate publicarea ar trebui să fie un act postmortem” — Chiar așa? La d-voastră oricum nu e cazul. Ne-a plăcut „Tică și Gherase”. Așteptăm numai o fotografie și câteva date biografice.

PAUL BARBU, București: „Vise noi”: De la o vreme, visele mele pasnice, incolore, angajându-mă în așa fel în țărâni, în urma amintirilor posibile, dar rămase fără acoperire în cursul realității, m-au cam părăsit. Mă tot întreb cum se face că nu mai văz victorii în meciuri pe care a doua zi le pierdem, sau tot felul de continuări fanteziste ale faptelor începute în timpul zilei. Mă obișnuisem să acționez cu dezinvelură, în lumea asta, oglinzindu-mi în oglindă, ușor înfiorat de adierea zefirului, în care se privea cealaltă lume, rețușindu-și chipul.

Viața mea curge la fel de liniștit acum, ca și în perioada când visam că ies biruitor din tot felul de încercări, nobil cavalier pedepșitor al nelegiuitorilor. Mă tot gândesc și nu găsesc nici o întimplare petrecută sub ochii soarelui, care să-mi fi alungat vechile vise...

Mă trezesc dimineața ușor nelucmerit, după o noapte în care-i trimiți pe marea până la poartă să vadă „o noapte” (cum lucra vecinul la o cușcă) și-l văd cum se întoarce preschimbat într-un armăsar pur sînge, spunându-mi „E frumoasă”.

Nedumerirea mă cuprinde și în timpul visului, căci privind din nou spre poartă, în loc de cușca vecinului văd un alt cal, alb, așteptându-l pe Marcel.

Apoi mă descopăr brusc într-un troleu din care cobor la capăt. Lăud-o ne nite strădănie pe care nu mai umblamem, ajung într-o poartă în care zecă fluturi splendide colorați pășeau o turmă de oi. Eu acot o foaie și un creion și m-apuc să-i desenez, gândindu-mă că o să uit cum arătau, când mă voi trezi. Cit ai bate din palme, reapare Marcel în calitate de motan sîmț, așa cum îl știam, de fapt și-mi spune că nu e bine să-i desenez. Eu acuna foaia și mă trezesc. Bună dimineața!

JEANINE GROZEA, București: „Asociază, din aștiri, ticătuț ceasului de pe noptieră cu noțiunea de timp. Poate pentru acest motiv și vine să calce în picioare mecanismul asta terifiant, dar util...” Sau: „Privesc pe geamul Marea e în furie. Plouă mărunț, aproape în aștiri...” Și totuși, mai trimiteți, dar fără turcisme teribiliste.

ALEXANDRU RIZEA, comuna Iara, județul Cluj: Prea multă melancolie în se scrieți. De exemplu, doi îndrăgostiți își promit că, indiferent ce li se va întâmpla într-o anume zi, se vor întâlni. Și ce, credeți că vor începe amindoi? Unul poate — și așa e prea mult! Restul e desertăciune sau confuzie: „În noaptea caldă de vară tipătuț trenului aștie pinza de întuneric ca un pumnal ucigîndu-l pentru o moment li-nogita, alba linie din care se scurge un lichid roșu, singurul, ce înundă tronul reginei (!) anindu-i pentru câteva clipe măreția”. Reveniți pe pămînt, nu de altceva, dar ca să vă odihniți puțin!

Julian Neacșu

P.S. Textele trimise trebuie dactilografiate, cu excepția cazurilor în care acest lucru este imposibil. Ele, dactilografiate sau nu, nu se inapozază.

Marcel Chitac și „Peisaj”

● Aflat deja la al doilea turmeu în București, National din Craiova reușește să se impună ca o scenă de primă mărime și importantă în fenomenul teatral de azi. Prezența în Capitală a trupelor craiovene a avut un aer sărbătoresc, s-a produs în fața unui public numeros și entuziast, care a înregistrat-o ca pe un eveniment artistic pe care l-am dori mai des pe scenele noastre. Succesul teatrului craiovean începe cu alegerea repertoriului, cu respectul pentru clasic și interesul pentru dramaturgia contemporană, mizează pe varietatea de genuri și pe inventivitatea regizorală. Nu, în ultimul rând, ar trebui relevante locul și rolul actorilor în reușita spectacolelor — există la Craiova o trupă de tradiție, bine încetărită, care își înțelege funcția, deopotrivă cu realizitate și pasiune, dorind să se afle în linia întâi a mișcării teatrale. După ce curciseră Capitala cu Unechul Vaneza și O scrisoare pierdută, ambele în regia lui Mircea Cornișteanu, craiovenii plusează (și cîștigă) pe două piese de succes, de data aceasta învîtîndu-l pe Silviu Purcăreț și Cris-

„DEASUPRA NOASTRĂ...”

Ce fronspicuie frumos, alcătuit din glori, are țara spiritualității de la Carpați, Dunăre și Marea Neagră — România! Și între ele Mihail Eminescu, poetul care a dat străluciri de mari dimensiuni limbii și cugetării românești, conținer universality literară noastră.

Pe întreg cuprinsul patriei și ținta românească este prin excelență eminesciană — de la Seini, în Maramureș, pînă „la marginea mării”, de la Cravaița și Bazias, pînă la Putna.

De-a lungul și de-a latul țării limba română, besci „fagure de miere”, este eminesciană, opara poetului, prin „frumusețea de forme”, dîndu-i acel „farmec”, acea „noastră viață” cum s-a exprimat Titu Maiorescu în scurta notă introductivă la ediția princeps a Poeziilor lui M. Eminescu.

Avem să aflăm în amni de liceu, cînd l-am cunoscut, cînd și-a pus definitiv amprenta pe simțirea noastră, că primele cuvinte pe care le-am rostit, înviate de la mama și veriturile „De-acuma nu te-oi mai vedea, / Rămii, rămii cu bine...” pe care tot mi le cînta, erau eminesciene. Abacedarul (printre proiectele poetului a figurat și o asemenea lucrare) era și el eminescian.

Așa notăm că avem în fiecare țeluleasă-zececioc de zile un Am Eminescu, el, unicul, fiind mereu „în noi, lingă noi, deasupra noastră”.

„Cea mai frumoasă lacrimă a României!” (Karel Jonckheere — Danemarca), „...a dus arta poeziei la înălțimi neîntrecute pînă astăzi, însoțind și omul, și simț și expresia artistică; a dat cuvîntelor simple valori nouă și armonii surprinzătoare, sentimentelor adîncime unică, vizionului orizont nemărginit”. (Mihail Sadoveanu).

Ce știm, cit știm despre această operă făurită într-o viață fulgerătoare, în care s-au adunat altele nobilite pentru poporul și pămîntul nostru, alta generalitate, alta dăruire de sine, alta înaltă conștiință? De peste o sută de ani generații după generații au cercetat, au analizat, au comentat și... izvorul continuă să fie inepuizabil.

Cu prilejul Centenarului am cunoscut personalități culturale de prestigiu care mărturisau

că le este greu să scrie despre Luceanf, atit de copleșitoare le apare genială lui înfăptuire.

În fața evidențelor privind uriasa operă a „poetului nepereche”, ne intristăm cînd luăm act de consemnări care nu înțeleg deplin creația eminesciană, reduscîndu-ne, emori, în memorie, numele vechilor detractori: A. Grama, D. Petrino, Gh. Chișu, Andrei Vizanti și alții.

Este vorba de tendințele de a tălmăci și răstălmăci în chip ciudat viața celui care face parte dintre acela despre care s-a spus: „În definitiv, nu se pot considera împlinite decît destinele frînte”.

Astfel, cunoaștem cu toții remarcabilul univers cultural și științific al creatorului, așa cum rezultă din caietele de studii, din publicistică și din poezie. Chiar și numai tentativa de diminuearea lui este totuna cu a fi împotriva ceea ce este adevăr în artă, înseamnă a ne opune slujirii acestui adevăr.

La fel cum documentarismul steril, pătrunderea în arctica intimată a lui Mihail Eminescu, exacerbind și aducînd în prim plan, în fața întregii națiuni, unele episoade grele din viața poetului, fără vreo relevanță pentru semnificația generală a operei, ni se pare un abuz.

Credem că este firesc și de datorie noastră să luăm poziție fermă contra unor opinii care, din păcate, s-au vehiculat în aceste zile sărbătorite, că nu-l pot urni de pe scutul nemuririi pe care s-a așezat pe „poetul, cel mai poet” dar care ne umplu sufletul cu amarăcune.

Dincolo de faptele la care ne-am referit, și a scriis mult și frumos despre glîndire și opera de excepție ale geniului național român, desigur, înțelegem că contribuția la înțelegerea tezurii spirituale a poporului nostru, la definirea culturii noastre în universalitate.

De aceea, și neaducînd nimic nou, celor care au încercat să ne umbrească bucuria de a-l fi sărbătorit pe Mihail Eminescu pentru monumental sa viață și operă, le reamintim chiar verurile lui: „Iustruindu-se pe ei”. Dacă nu cumva n-au reușit nici măcar atit!

Vasile Smărăndescu

REMEMORĂRI Semnul visului

CASA DE SUB FEDERĂ

● N-am mai văzut din copilărie casa așezată în colțul cartierului copleșit de castani. Era o casă ciudată, acoperită de ledere și de verdeț, glicina își pilipila luminările violete și surse pe acoperiș și de dincolo de zidul cărămiziu răbătător un parfum adormitor de erini imperiali. Era înconjurată de un zid roșu, ca niște buze argonice și mute și de dincolo nu se auzea nici un sunet, nici o ușă nu se trîntea, doar vîntul, din cînd în cînd, ridica spre slavă perdelele albe sperind păsările. Zile întregi am pîdit să văd intrînd sau iesînd pe cineva și în amurg, unori auzam de dincolo de zidul cărămiziu pași ușori furigîndu-se prin iarbă. Toamna se destruncea vița, ruginea lederei roșind de slăgăritate, dar raza primărie mele nu putea străbate dincolo și doar în amurg, uneori, puteam auzi sunînd prin iarbă uscată pașii aceia misterioși.

Milosul de erini imperiali răzbătea la fel de puternic și din cînd în cînd un sunet atina de clavacin anuția ploile melancolicele octombrie.

După un timp descoperisem intrarea. O poartă simplă de metal sîntă în zid și pe dinafară atîrna un lacăt rugînt.

Si totuși, după ce cădeam prima zăpadă și toată călătoria pîrea o uriasă hermină adormită, dimineapă descoperam urme de pași leșind și întorcîndu-se spre poartă săpălit în zid și de dincolo venea persistent același miros adormitor de erini.

Intr-o dimineață, în zori, după ce pîndisem toată noaptea, am văzut oprindu-se în fața porții o sanie mică, trasă de un singur cal, și din casă, de culoarea ciocășii, legat la git cu o fundă albastră.

Nărlile lui fumegau aburose în gerul de afară

Mircea Micu

Filigran oriental în expresie românească

artistă de un tip cu totul special. Natalia Deleanu din Brăila, al cărele nume s-a roșit cu deosebire căldur în presă și la radio cu prilejul Expoziției de broderie artistică de la Muzeul Literaturii Române, ne propune acum o suită de lucrări gîndite tematice: Broderie artistică miniaturală „Visul din pavilionul roșu” — găzduite de Teatrul Foarte Mic.

Cusătura cu acul, ca formă a artei aplicate, este mijlocul prin care Natalia Deleanu ne introduce în universul său creator, în care desigur am atenția sa întoarsă, natura fanteziei sale de creație care se ține să transfigureze artă și anumite realități, esențializînd și ordonînd elementele din care acestea se compune.

Cele șapte zeci și șapte de lucrări expuse, a căror unitate fundamentală este asigurată de lumea vie a celebrului roman chinezesc „Visul din pavilionul roșu”, reconstituite nu doar galeria personajelor centrale de aici, ci și atmosfera domestic-sentimentală a vechii familii aristocrate Jia, agresată de idei și comportamente de tip modern, uriasa familie acumînd progresiv, prin multiple probe, liniile de forță ale caracterului său global, reverberînd în tipologia care a exercitat asupra artistei Natalia Deleanu o atracție de miraj. Opțiunea artistei pentru spațiul geo-cultural chinez — atit ca limbaj artistic, cit și ca tematică — vine nu doar din admirația pentru perfecțiunea mestășugului și forța de convingere a vestitelor goblenuri chinezești, ci mai ales din faptul că peîntîn arta broderiei ornamentale poliforme, artista găsește în stilul chinez, castaltic pentru ea, procedul ideal de a-și turna propria mișcare interioară și întreaga ei lume sensibilă în grațioase forme de filigran oriental.

La capătul mai multor reușite artistice, pe cazuistică chineză — mirifice grădini cu pavilionoane și folioare, cu pîni roșii și tamarice peste care plutesc ireali comeri legendari și fenicilor mitici, artista, cu care facem astăzi o și mai adîncă cunoștință, își autonează puterea și imaginația creatoare în primetru capodoperei românești din secolul al XVIII-lea, „Visul din pavilionul roșu”, tradus de noi încă în 1975 și rediitat, cu treizeci și șapte de ilustrații, în 1986 — ca o culminatie a glîndirii estetice și filozofice chineze din toate timpurile. Pentru noi, care ne străduim continuu să evaluăm faptul de cultură chineză pornind din interiorul acestuia către reperul european și românesc, la care îl raportăm, spre a-l situa pe scara valorilor, experiența chineză a Nataliei Deleanu produce o

revelație, avînd totodată convingerea că arta romanică abordează pentru prima dată, în această subtilă manieră, tematica creației naționale chineze — „Visul din pavilionul roșu” — Hong Iou menq, de Cao Xueqin și Gao E, pentru studiarea căreia fîntînză de câteva bune decenii Școala Pavilionul Roșu — Hong xue și Centrul Internațional „Visul din pavilionul roșu” de la Beijing.

Necăminînd doar la studiul redării mimetice a unor ilustrații de carte — chiar dacă acestea sînt remarcabile gravuri — scite de sub penelul vestitului Gao Qi din dinastia Qing — manducîndă — artista face ca dincolo de chipurile de bărbați și femei de condiție socială diferită și de rang diferit — adolescenți, matori și virșnici venerabili — peste care sîta timpului a cernit mai mult ori mai puțin, să lișnească bucuria și tristetea, împăcarea și revolta, fericierea fugară și dezamăgirea, ori chiar presimțutul morții sau beatitudinea virșii vieții din trupul matern.

Textura de mătase albă, pe care artista plămulește cu mulina vopsită de ea însăși, în mixtură vegetală ori folosind coloranți găsiți în comerț, constituie materialul pe care să se miște vînturile simptoase — pelerine grele brodate cu samur, halate mătasoase îmbucate cu bumbi de aur și argint, mantii largi innoabate cu zibelină — să fluture esarfele ușoare prinsene fluturaj și mărgele, să tremure evantaiile și batistele... Privindu-le, uităm o clipă că întîmplăm să deseneze împăcarea și revolta, fericierea și dezamăgirea din cauza zgornotului asurzitor ce-l făcea cascada zugrăvită pe peretele odăii lui de dormit, este doar o simplă legendă. Căci, sub acul maeștrii al Nataliei Deleanu, prind viață și grai toate lucrurile aflate în preajma omului — pensulele de scris, aștile de biliard chinezească, bronzurile vechi, portelanurile și fericierea decorată, se leagănă-n soare bananii și tamaricele vieții venice, tipă păsările și clipocesc apele...

Întîlnirea cu opera, atit de specifică, a Nataliei Deleanu din Brăila ne declanșează o disponibilitate sufletească specială de receptare, cîrîndu-ne să fim sinceri față de operă și de creație, la fel cum simțim că, la rîndul ei, a fost ea însăși sinceră față de tema și mijloacele artistice pe care și le-a ales.

Ileana Hogea-Velișcu

TEATRU

Un turneu de prestigiu

tian Hadjicula să monteze aici Pîlucul din grădina de vară și Mobilă și durere.

Spectacol de atmosferă, construit cu dramatism și sensibilitate, păstrînd nealterată lumea zehoviană, Unechul Vaneza este una dintre cele mai reventante montări din ultimul timp, un Cehov așa cum ni l-am imaginat și cum am dori să rămîni, necăgărat de interpretări abuzive ori de superficialitate (scenografia Ștefaniei Cenean creează un cadru misterios învîltit, al tensiunilor psihologice care așează în plîtesală, rememorează și împacă cu resturile triste ale lumii).

Pe o viziune nonconformistă este concepută O scrisoare pierdută, noua montare aducînd o altă lumină, mai rece, mai pătrunzătoare, asupra ma-

gînăției politice a vremii (scenografia lui Vasile Buz permite evidențierea unor raporturi complexe între personaje, unor sugestii interesante și nu tocmai la îndemînă vizînd lumea caragialiană).

Special din punct de vedere al creației artistice, Pîlucul din grădina de vară a lui D. R. Popescu este în primul rînd un spectacol al efectelor, tehnicilor și modalităților regizorale capabile să confere dramatism și emoție unui text axat pe ideea triumfului vîntului, a sacrificiului și credinței și aspirării la adevăr și la o viață spre suprafrumusețea și fîntei umane. Silviu Purcăreț speculează cu inteligentă și ingenozitate partitura, folosînd, într-o demonstrație totală de artă teatrală, trupa de actori, figurajii, spațiul scenic, luminile (ex-

celent Vadim Levinschi), funcționalitatea scenografiei, nu lipsită de metaforă (din nou Ștefania Cenean imaginează un fel de „azi de noapte” drept cadru pentru derularea tragicului existențial, grotescului ori atmosferic al poveștii), permînd unor actori de talent (ca Tudor Gheorghe, Diana Gheorghian, Mirela Ciocăbă, Leni Fenețea-Homeag) să ofere adevărate recitaluri interpretative.

Colectivul Naționalului craiovean nu este mai puțin dotat pentru comedie. O dovedește varianta spectaculoasă a piesei lui Teodor Mazilu, Mobilă și durere, în direcția scenicității de vervă a lui Cristian Hadjicula, un profesionist al laburilorlor tragi-comice. Sala fremătă, actorii simt pulsul și receptivitatea publicului, a cărua nevoie de comedie auten-

debut

constantin georgescu

Copacul

Copacul a murit, spuneu trecătorii. Fără frunze, bicela cîncilor subțiri se balansau...

făcut cu pîrul lui des, mirosînd a zăpadă și a cîntec, sub cerul limpede, de primăvară, spre tîra...

În marea, minuceta furtună care trecuse. E marț, ai spus și tu...

trezind pe lingă mine țără să mă recunoști, pîrîndu-ți dezbrăcată, fără culorile mele și fără energia aceea țoșnoasă...

Frunzele mele căzute — ochi, gînduri, gesturi, mici cîrîge agățîndu-se de tălpile tale puternice și indifferente.

Fără mine ești și tu știi... Nu știu că eu am rămas în urmă privindu-ți silueta sigură și robustă alături de forma aceea pipernicită, din ce în ce mai pipernicită pe care crezi, mai crezi...

că sint eu.

De pe acum știu

Prin acest ghem de întuneric, răslogîndu-mă ca o bilă pe nenumerate jgheburii planînd în aerul scurt dintre slujituri și începuturi...

Spații și timpuri nesezizate închise în lucruri și cuvinte care pot însemna mai mult. Sonia care mă duce prin zăpada vieții și istoria care mă însoțește din urmă ca o oștire...

Pretenția mea este că această direcție constituie doar un vas comunicant o tulpînă care nu poate ajunge decît în același cer...

Mă doare rădăcina adîncă plectată dintr-o inimă care nu mai bate demult.

Orașele de gînduri în care locuiesc cuvintele și frazele lungi înșiruite pe străzi vor fi spuse de mine!

Prin acest ghem de întuneric asifocat prin acești pămîni incoștanțieri care știu bine să respire...

De pe acum, o, de pe acum știu ce înseamnă lumina.

POEZII ȘI CENACLURI

alexandru ciocălțeu

Visînd

Oameni și o nouă lumină, cotejii de case aliate în celelalte, și dimineața ucigătoare. Visam că merg și chiar mergeam, iar strada îmi pare frumoasă visînd că-mi amintesc de tine. Imaginația bolnavă, igienică, necesară unei noi invitații!

Să stăm la fereastră, iubito! (lumina țerentă în care abia întredăsc aceste zile, povestea minunată, aceea primăvară, tu...)

Sint în fereastră

— e vremea pleacelor lăcete un ochi pe care pămîntul nu codăcesc să-l primăscă.

Fără sfîrșit

Marea taină între brațele mamei și ale tîrîni — plutim, urcăm și caborim, o joacă — aurita cale cu zimbatul pe buze. Miini întinse într-o împărieșire durerii de a mai fi încă în această lumină

maternă

care ne cuprînde, bieți copii cu gîndurile, cele fără sfîrșit.

Trepte

Ce să-ți mai spun! Ce să-mi mai mint! Ți-s rînduite zimbete gînduri, ridicale, imbrățișări, indaiei dureri. Deaptrivă. Trepte în noapte.

nicolae baboi

Extaz

Musafir al splendorilor, alerg involuntar, dibînd o cărare printre colinele gîndului, din ziua ce-și tirăște ameliță inutilă trenă cenșie, în crinolinele nopții. Și vaghe de cristal mai dulce-î decît visul. Cum m-am tulburat de miul în ai orei, cum se-mbulăsc sevele teritoriilor catoșite în trecerea prin sărbătorile luiului. E numai ciocotire de bucurie în tacimurile de fum din drumul spre mare, beat de extaz, un fluviu de cuvinte își caută matca.

Statui într-o lacrimă

Amiază, se deslășiază norii în orame de trandafir și mirt. Ești în picioare, ameliță de revărsarea verii de smarald și umbra de gips îți picură din gene ca niște ingeri ca-uo ras legăturile cu raiul.

Pietre

Mai cădea din cînd în cînd cite-a liniște; le-adunam, una cite una, în pumni, ne lipeam obrazul de ele, le aruncam în sus, ne jucam cu bucățile mici făcînd tacerile să zornăie lovindu-se una de alta.

Pygmalion

Erail țără să exiști... Tu ești iubită din poezii, ești Ea. Te-am adunat din plătirea ta imaterială printre cuvînte. Ți-aș da viață cu sultarea mea, acum intrupat și mă tem că ai să exiști fără să fii.

Carmen Firan

Oficiare galbenă

JULIO CORTÁZAR

Pare o glumă, dar aintem nemuritori. O știu prin excludere, o știu fiindcă-l cunosc pe unii muritorilor. Mi-a depănat povestea lui într-un bistro de pe strada Combronne, așt de beat că nu-l venea deloc greu să obșnuși adevărul, chiar dacă patronul și clienții spănuși de la bar ridicau de se prăpădeau. La mine a văzut pesemne un fel de interes zăgăvit pe chip, pentru că s-a apropiat hotărât și plină la urmă ne-am oferit luxul unei mese într-un colț unde se putea beca și vorbi în liniște. Mi-a povestit că era pensonar, că lucrase la primărie, și că nevastă-să plecase la părinți pentru o vreme, un mod ca oricare altul de a reconoaște că îl parase. Tipul nu era deloc bătrîn, nici ignorant; avea fața uscată și ochii de tuberculos. Rementele beca ca să știu, și o proclamă începînd de la al cincilea pahar de vin roșu. Nu i-am simțit mirosul acela care este firma Parisului, dar pe care se pare că-l captăm doar noi străinii. Și avea unghie îngrijite, și nici un pic de mătreață.

Mi-a povestit că în autostradă 93 vînașea un băiat com de frapozoseze, și că de cum l-a aruncat o privire a descoperit că semăna mult cu el, sau cel puțin cu amintirea pe care o avea despre sine la vîrsta aceea. Inceput cu inculat a reconoaște că îl semăna într-un chip, și mi-a spus, sîvîta ce-mi cădea pe frunte, ochii foarte depărtați, și mi-a semăna timiditatea, felul în care se refuza într-o revistă a anecdotelor genului de a-și nătezi părți pește cap, stîngăciă fără leac a micșiorilor. Îl semăna așt de mult că aproape îl veni să rîdă, dar cînd băiatul plasa la Rue de Rennes coborî și el, dîndu-i căsă prelenului ce-l aștepta la Montparnasse. Căușt să prefăc să între-n vorbă. Îl întrebă de o stradă și auzi, de acum fără surpriză, o voce care era vocea lui din copilărie. Băiatul mergea ocmă spre strada aceea, și făcîndă timidă imprecuă citiva zeci de metri. La un moment dat se pogorî asupra-i un fel de revelație. Nu se putea explica nimic, dar era ceva care n-avea nevoie de explicație, care devenea confuz sau stîmpit cînd se încerca să se explice.

Pe acor, făcu în așa fel încît puțu cunoaște casa băiatului, și cu prestigiu pe care l-a dădea un trecut de instructor de cercetași și erol drum spre fortăreața fortărețelor, un cămin francez. Dădu peste o mizerie demnă și o mamă îmbrăcată înaintea de vreme, în unchi pensonar, două pisici. Nu i-a fost apoi deloc greu să-l convingă pe un frate-de-al lui să-l încredințeze pe fiul său, care mergea pe palispereze, iar zeci de băieți se împresionară. Incepînd să vină în fiecare săptămîna sezenă la Luc: mama îl primea cu căca fierbînt, vorbeau de război, de ocupație, de al asemenea de Luc. Căca ce se făcea ca o revelație se organiza geometric, prîndea înțec acel contur vădit pe care oamenilor le place să-l numeașă fatalitate. Era posibil chiar s-o formuleze cu cuvintele de toate zilele: Luc era din nou el, nu exista moarte, toți eram nemuritori.

Toți nemuritori, domnule. Gîndiți-vă numai, nimeni n-a ovedeașă o dovadă în așa fel sortit mie, într-un 93. O mică eroare în mecanism, o adincităură a timpului, un avatăr simultan în loc de consecuție. Luc ar fi trebuit să se nască după moartea mea, și în schimb... Lăsați la o parte extraordinarul hazard de a-l fi întâlnit într-un autobuz. Căca ce o să vă spun, a fost un fel de siguranță absolută, fără cuvinte. Asta era și gata. Dar apoi începuă indocile, fiindcă în cazuri din astea te consideri prost sau te apucă să te tranchilizezi. Și împreună cu indocile, spulberîndu-le una cile una, demonstrațiile că nu greșisem, că nu exista nici un motiv de îndoielă. Căca ce o să vă spun acum stîrșite cel mai tare rîul imbecilor de colo, cînd unora mi se năzare să le povestesc. Luc nu numai că era încă o dată, ci avea și o viață ca mine, ca acest biet nefericit care vă vorbea. Era de-a-juns să-l vezi jucîndu-se, cîzînd în așa fel încît mergea se lovea rău, scriindu-și un pleior sau dislocîndu-și o claviculă, era de-a-juns să-l vezi sentimentale de o rară sensibilitate, îmbujorarea camelii aprinde fața de cum îl întrebai ceva, ocmă, Mama-l, în schimb, tare-l-mai plăcea să vorbească, povestea fel de fel, chiar dacă băiatul era de față și murea de rușine, intimidîndă cele mai incredibile, latoru cu primul dînt, desenele de la opt ani, bolile...

Femeia aceea cusecuedă nu bănuia nimic, bine-înțele, și unchiul juca șah cu mine, eu făceam parcă parte din familie, chiar le-am și împrumutat drumul în viață, dar drumul acesta era deja deschis și numai el, care n-ar fi putut vorbi fără ca lumea să-l la drept nebun și să-l depărta pentru todeauna de Luc, le putea spune mamei și unchiului că totul era zădarnic, că orice-ar face rezultatul avea să fie același, umilită, utină lamentabilă, anii monotoni, eșecurile ce tocșec treptat hainele și sufletul, refugiu într-o singurătate dușmănoasă prin vreun bistro de cartier. Dar mai rău decît orice nu era decît lucrul lui Luc: cel mai rău era că Luc va muri cînd îl va suna ceasul și alt om va repeta făptura lui Luc și propria sa faptură, pînă cînd va muri pentru ca alt om să intre la cînd în viață. Luc aproape că nu-l mai interesa; noaptea, insomnia și se proiecta în viitor spre alt Luc, spre alții care se vor numi Robert sau Claude sau Michel, o teorie a infinitului cu niște bieți anăși repetînd fără voie aceeași faptură, îndepărtîndu-se peîngrijă pentru Luc liberul lor arbitru. Omul avea beția tristă, nu era nimic de făcut.

— Acum rid de mine cînd le spun că Luc a murit după cîteva luni, sint prea proști ca să credeașă că... Da, nu mă privesc și dumnea-voastră cu ochii mari, și murit după cîteva luni. La început a fost un fel de livonită, așa cum eu la vîrsta lui avusesem hepatită. Pe mine m-au internat în spital, dar nima lui Luc s-a încoțărit să-l îngreieșă acasă, și eu veneam aproape zilnic, uneori imi jucau cu mine și neputu să se joace cu Luc. Era atît sărăcie, atît înclîc și zădărnice erau încercările de a-l scuti de la spital, încît toate senurile, învătășia pentru Luc dăreau cu scrumbii sau prăjitură cu caise. Se obișnuiră să cumpăr eu medicamentele, după ce le-am vorbit de o farmacie unde mi-se făcea o reducere specială. Pînă la urmă m-am acceptat ca infirmier al lui Luc, și vă imaginați că într-o casă ca asta medicul merge și încoțărită fără să arde prea mare interes, nimeni nu-și dă seama dacă simptomele finale cîntăc într-adevăr cu primul diagnostic... De ce mă privesc așa? Am spus ceva ce nu se cade?

Nu, nu spusese nimic ce nu se cădea, mai ales cînd în vedere cît băuse. Chiar dimpotrivă, numai dacă-mi imaginam ceva oribil moartea bietului Luc dovedea că oricine înzestrat cu imaginație poate începe o istorie fantastică într-un autobuz 93 și să-i pună capăt lîngă patul unde trage să moară un copil. I-am spus-o, dar a-l înclîc băuse o clipă cu ochii pierduți în gol, înainte de a-mi spune că nu se dădea încoțărit de la o zi la alta de la un pahar de vin la altul, și că pînă la urmă avea să se termine, oriunde și în orice moment, repetînd în sfîrșit destinul vreunul necunoscut mori cine știe pe unde în viață, și plecașă dintr-un loc într-adevăr, fără un Luc care să într-o horă pentru a repeta stupid o viață stupidă. Intelegeți-mi această senzație de plenitudine, individui-mă pentru alita fericire, cît a durat, cîtă, pesemne, nu durase. Bistroul și vinul înclîc băștenu mîrșit și ochii acelu unde strălucirea o febră ce nu tinde de a se arde, și trăise cîteva luni desfătîndu-se în fiecare clinică de medicocitate-i cotidiană, de uscul căsniciei, de prăbușirea la cincizeci de ani, sigur de mortalitatea lui inalienabilă. Într-o zi, traversînd grădina Luxembourg, văzî o floare.

Era la marginea unui pădur, o floare galbenă oarecare. Mă apropiasem să o admir, și țigăra și mi-a atras atenția. Am simțit căva de parcă floarea m-ar privi și ea, un fel de apropiere, cum se întîmplă uneori... Și în doar, oricine poate simți acea ceva ce se cheamă frumusețe. Încoțărit, floarea era frumoasă, o floare minunată. Și eu eram cîntăc cîntăc, și aveam să mor într-o zi pentru todeauna. Floarea era frumoasă, venise vor exista fîrî pentru oamenii ce vor veni pe lume. Dovedă, am înțele neantul pe care-l considerasem înșingă, și m-am dus să o admir. Tu vei muri, iar Luc murise deja, nu va mai exista nicădă și o floare pentru cineva ca noi, nu va exista nimic, absoluți nimic, și neantul era asta, că nu va mai exista nicădă și o floare. Chibritul aprins mi-a trînt degetele. În piață am sarit într-un autobuz și am mergea nu știu unde și-am început să mă uit fără rost, să mă uit la tot ce se vedea pe stradă și la toi ce se auzea în autobuz. Cînd am ajuns la capăt, am coborî și mi-am urcî în al autobuz, care ducea în suburbii. Seară întreaga, pînă s-o întunecă de tot, m-am simțit m-am gîit jos din autobuz gîndindu-mă la cineva care să acomea cu Luc, cineva care să semene cu mine sau cu Luc, cineva care să putea fi eu încă o dată, cineva pe care să-l urvesc și-lînd că eram eu, și apoi să-l las să plece fără să-i spun nimic, aproape ocrotîndu-l înclîc, absurd, dar înclîc, ratată șore ala absurdă viață ratată spre alit absurdă viață ratată spre alit...

Am plătî.

RECEPTAREA ÎN UNIVERSALITATE

recunoașterea mondială a genului lui Luc, la care îl poeziei românești rezidă, cum e și firesc de altfel, în proiectarea sfîrșitului sale în conștiința umanității.

De peste un secol, M. Eminescu a devenit unul dintre subiectele predilecte ale celor mai reputeate enciclopedii și dicționare editate pe diverse meridiane ale lumii. Dar prima enciclopedie care l-a menționat, și nu întîmplător, a fost una germană. În articolul intitulat "M. Eminescu" din "Lexikon Brockhaus" (Leipzig, 1878), Titu Maiorescu informa străinătatea asupra lui Eminescu, "cel mai mare dintre tinerii poeți ai țării sale. Doi ani mai tîrziu, mentorul "Junimii" îl propusese din nou în actualitatea vieții literare germane, la ceea dată prin intermediul popularului "Kleines Konversations-Lexikon".

Sase ani mai tîrziu, Eminescu era reaudit în actualitatea vieții literare germane de o nouă ediție a Brockhausului, chiar dacă Maiorescu nu-și modificase articolul în spiritul afirmativului. În 1886, poezii cărora "Literaturgeschichte der Romania" începe secolul al 20-lea sub auspiciile genului lui". Abia în 1897, în articolul pe care l-i consacra cunoscutul Meyers Konversations-Lexikon se recunoștea, în mod transant, că Eminescu era "cel mai mare liric român" și autorul unor versuri "admirabile" dintr-un ton "prepoetic și elegiac satiric". Cel ce semna noul articol intitulat "Michael Eminescu" observa că poezia luată în discuție era fundamentată pe teme politice, religioase, morale și sociale, dezvăluind "trăirile cuiva care exprima într-o formă elevată specifică națională în timpul al secolului nostru, o ediție jubiliară a lexiconului Brockhaus impunea încă o dată atenției spațiului cultural german creația poetică a fostului student berlinez.

Treptat, Eminescu s-a impus ca un subiect tradițional al enciclopediilor germane, iar prin articolul acestora a ajuns să fie receptat și în alte spații literare. Căci, așa cum observa Richard Peter McKee ("Encyclopaedia Britannica", 1972), influența dicționarului Brockhaus asupra lucrărilor similare apărute în Europa sau America secolului al XIX-lea a fost mai mult decît notabilă, alit timp cît a stat la baza unor enciclopedii editate în Anglia, Franța, Italia, Rusia, S.U.A., Spania, Suedia, Olanda, Danemarca, Norvegia etc. Pentru noi, dicționarul Brockhaus, la care a colaborat chiar și Eminescu, era considerat o lucrare de referință fundamentală, cu alit mal mult cu cit. Românii observă cu nedreptăție tritite Maiorescu rămăse încă o țară despre care oricum se obișnuiește să se informeze numai din "Konversations-Lexikon". Nici "Meyers Konversations-Lexikon" nu era mai puțin important. Aflat la München, Pană Cerna se grăbea să-l comitazeze, pentru a-l comunica în limba franceză în 1907 în "Matorecu" impressele despre articolul rezervat lui Eminescu, articol în care, conchidea el, "notația despre operele și meritele lui, deși din cale afară de scurtă, nu ice din marginile adevărului".

În primele decenii ale secolului XX, efigia poetului național român a fost crescută de majoritatea enciclopediilor și dicționarilor germane, operîndu-se, odată cu noile realizări de ordin informațional și interpretativ, unele nuanțări sau inserții corective. O ediție din 1925, de pildă, a lexiconului Meyers străgea atenția asupra faptului că Eminescu era nu numai cel mai mare poet, dar și cel mai important gînditor român.

Pătru ani mai tîrziu, același dicționar renunța la articolul pe care l-i consacrase încă din 1901 "celui mai mare liric român", precizînd însă, atunci cînd prezenta literatura română, că "apartinează la cea mai înaltă categorie a personalității poetului M. Eminescu". Dar, în timp ce Meyers Lexikon proceda astfel, "Der Grosse Brockhaus", dimpotrivă, îl consacra în 1930 un articol ce se diferenția de tiparele inițiale. Autorul acestei noi proiectii enciclopedice reducea consemnările biografice în favoarea prezentării opere de celebru dicționar după ce îl introduse pentru prima dată în conștiința Europei, dar nu numai a el, observa încă de la început că Eminescu "a creat, inspirîndu-se cu predilecție din poezia populară și a făurî o limbă desăvîrșită. În poeziile lui, se zărește același comentator, în care alenează trîștirea, fîndu-l înclîc, înclîm uneori și creații folclorice precum "Doina", "Ce te legeni codrule", iar altele sînt lirice, ca "Floare albastră", "Singurătate". Demonstrînd o bună cunoaștere a creației eminesciene, acela care încerca să schițeze acest crochiu portretistic considera că dintre toate poemele eminesciene în vedere, cele mai valoroase sînt cele de natură filosofică, în care răzbată pesimismul romantic,

MERIDIANE EMINESCIENE

ca în "Mortua est", "Epigoni", "Satire", "Glossa", "Luceafărul". Pertinenta prezentare se încheia cu sublinierea că "plastică descriere este caracteristică de lucrările în proză, precum romanul "Geniu pustiu, nuvela "Sărmanul Dionis" etc. În 1932, "Der Grosse Herder", după ce își informa cititorii că Eminescu este "poet național român", remarca, fără a mai adăuga ceva, că "lirica sa, de o aleasă profunzime a gîndirii și frumusețe a formei, stă sub influența romanității germane, cînd populația, cînd plină de eugelări, era este adeseori învătuită de un pesimism maladiv". Reflecta finală, cea care privea pretinsul pesimism morbid al poetului, era o reiterare tardivă a unui obicei ce făcuse cîndva epocă, pentru a fi apoi abandonat.

Modificările de ordin politic survenite după căderea lui Schopenhauer și-au repercutat, bineînțeles, și asupra receptării enciclopediste a poetului național român în spațiul literar german. Decamdată, în 1958, "Der Neue Brockhaus", editat într-timp la Wiesbaden, menționa numai că Eminescu a fost unul dintre cei mai mari scriitori români. În schimb, Meyers Neues Lexikon (1963) renunța la ceea afirmare, sugînd opera eminesciană unei unor percepție ablativii sociologice, "modă" impusă unei anumite zone a Europei. Dintr-odată, Eminescu "cel mai mare poet român al secolului al 19-lea", deel nu dintodeună, era prezentat nu numai ca un mare poet, ci și ca un filozof, în Schopenhauer și Kant, precum și gîndirea budistă, dar mai ales ca interesat de "operele socialistilor utopici și cele marxiste". În virtutea acestei revelații, "diagnostic" fixat creației eminesciene era acela că ea "reflectă atît contradicțiile sociale ale timpului său cît și propriile ei contradicții". Cinci ani mai tîrziu, "Der Neue Brockhaus" renunța la ceea afirmare, sugînd opera eminesciană unei unor percepție ablativii sociologice, "modă" impusă unei anumite zone a Europei. Dintr-odată, Eminescu "cel mai mare poet român al secolului al 19-lea", deel nu dintodeună, era prezentat nu numai ca un mare poet, ci și ca un filozof, în Schopenhauer și Kant, precum și gîndirea budistă, dar mai ales ca interesat de "operele socialistilor utopici și cele marxiste". În virtutea acestei revelații, "diagnostic" fixat creației eminesciene era acela că ea "reflectă atît contradicțiile sociale ale timpului său cît și propriile ei contradicții". Cinci ani mai tîrziu, "Der Neue Brockhaus" renunța la ceea afirmare, sugînd opera eminesciană unei unor percepție ablativii sociologice, "modă" impusă unei anumite zone a Europei. Dintr-odată, Eminescu "cel mai mare poet român al secolului al 19-lea", deel nu dintodeună, era prezentat nu numai ca un mare poet, ci și ca un filozof, în Schopenhauer și Kant, precum și gîndirea budistă, dar mai ales ca interesat de "operele socialistilor utopici și cele marxiste". În virtutea acestei revelații, "diagnostic" fixat creației eminesciene era acela că ea "reflectă atît contradicțiile sociale ale timpului său cît și propriile ei contradicții". Cinci ani mai tîrziu, "Der Neue Brockhaus" renunța la ceea afirmare, sugînd opera eminesciană unei unor percepție ablativii sociologice, "modă" impusă unei anumite zone a Europei. Dintr-odată, Eminescu "cel mai mare poet român al secolului al 19-lea", deel nu dintodeună, era prezentat nu numai ca un mare poet, ci și ca un filozof, în Schopenhauer și Kant, precum și gîndirea budistă, dar mai ales ca interesat de "operele socialistilor utopici și cele marxiste". În virtutea acestei revelații, "diagnostic" fixat creației eminesciene era acela că ea "reflectă atît contradicțiile sociale ale timpului său cît și propriile ei contradicții". Cinci ani mai tîrziu, "Der Neue Brockhaus" renunța la ceea afirmare, sugînd opera eminesciană unei unor percepție ablativii sociologice, "modă" impusă unei anumite zone a Europei. Dintr-odată, Eminescu "cel mai mare poet român al secolului al 19-lea", deel nu dintodeună, era prezentat nu numai ca un mare poet, ci și ca un filozof, în Schopenhauer și Kant, precum și gîndirea budistă, dar mai ales ca interesat de "operele socialistilor utopici și cele marxiste". În virtutea acestei revelații, "diagnostic" fixat creației eminesciene era acela că ea "reflectă atît contradicțiile sociale ale timpului său cît și propriile ei contradicții". Cinci ani mai tîrziu, "Der Neue Brockhaus" renunța la ceea afirmare, sugînd opera eminesciană unei unor percepție ablativii sociologice, "modă" impusă unei anumite zone a Europei. Dintr-odată, Eminescu "cel mai mare poet român al secolului al 19-lea", deel nu dintodeună, era prezentat nu numai ca un mare poet, ci și ca un filozof, în Schopenhauer și Kant, precum și gîndirea budistă, dar mai ales ca interesat de "operele socialistilor utopici și cele marxiste". În virtutea acestei revelații, "diagnostic" fixat creației eminesciene era acela că ea "reflectă atît contradicțiile sociale ale timpului său cît și propriile ei contradicții". Cinci ani mai tîrziu, "Der Neue Brockhaus" renunța la ceea afirmare, sugînd opera eminesciană unei unor percepție ablativii sociologice, "modă" impusă unei anumite zone a Europei. Dintr-odată, Eminescu "cel mai mare poet român al secolului al 19-lea", deel nu dintodeună, era prezentat nu numai ca un mare poet, ci și ca un filozof, în Schopenhauer și Kant, precum și gîndirea budistă, dar mai ales ca interesat de "operele socialistilor utopici și cele marxiste". În virtutea acestei revelații, "diagnostic" fixat creației eminesciene era acela că ea "reflectă atît contradicțiile sociale ale timpului său cît și propriile ei contradicții". Cinci ani mai tîrziu, "Der Neue Brockhaus" renunța la ceea afirmare, sugînd opera eminesciană unei unor percepție ablativii sociologice, "modă" impusă unei anumite zone a Europei. Dintr-odată, Eminescu "cel mai mare poet român al secolului al 19-lea", deel nu dintodeună, era prezentat nu numai ca un mare poet, ci și ca un filozof, în Schopenhauer și Kant, precum și gîndirea budistă, dar mai ales ca interesat de "operele socialistilor utopici și cele marxiste". În virtutea acestei revelații, "diagnostic" fixat creației eminesciene era acela că ea "reflectă atît contradicțiile sociale ale timpului său cît și propriile ei contradicții". Cinci ani mai tîrziu, "Der Neue Brockhaus" renunța la ceea afirmare, sugînd opera eminesciană unei unor percepție ablativii sociologice, "modă" impusă unei anumite zone a Europei. Dintr-odată, Eminescu "cel mai mare poet român al secolului al 19-lea", deel nu dintodeună, era prezentat nu numai ca un mare poet, ci și ca un filozof, în Schopenhauer și Kant, precum și gîndirea budistă, dar mai ales ca interesat de "operele socialistilor utopici și cele marxiste". În virtutea acestei revelații, "diagnostic" fixat creației eminesciene era acela că ea "reflectă atît contradicțiile sociale ale timpului său cît și propriile ei contradicții". Cinci ani mai tîrziu, "Der Neue Brockhaus" renunța la ceea afirmare, sugînd opera eminesciană unei unor percepție ablativii sociologice, "modă" impusă unei anumite zone a Europei. Dintr-odată, Eminescu "cel mai mare poet român al secolului al 19-lea", deel nu dintodeună, era prezentat nu numai ca un mare poet, ci și ca un filozof, în Schopenhauer și Kant, precum și gîndirea budistă, dar mai ales ca interesat de "operele socialistilor utopici și cele marxiste". În virtutea acestei revelații, "diagnostic" fixat creației eminesciene era acela că ea "reflectă atît contradicțiile sociale ale timpului său cît și propriile ei contradicții". Cinci ani mai tîrziu, "Der Neue Brockhaus" renunța la ceea afirmare, sugînd opera eminesciană unei unor percepție ablativii sociologice, "modă" impusă unei anumite zone a Europei. Dintr-odată, Eminescu "cel mai mare poet român al secolului al 19-lea", deel nu dintodeună, era prezentat nu numai ca un mare poet, ci și ca un filozof, în Schopenhauer și Kant, precum și gîndirea budistă, dar mai ales ca interesat de "operele socialistilor utopici și cele marxiste". În virtutea acestei revelații, "diagnostic" fixat creației eminesciene era acela că ea "reflectă atît contradicțiile sociale ale timpului său cît și propriile ei contradicții". Cinci ani mai tîrziu, "Der Neue Brockhaus" renunța la ceea afirmare, sugînd opera eminesciană unei unor percepție ablativii sociologice, "modă" impusă unei anumite zone a Europei. Dintr-odată, Eminescu "cel mai mare poet român al secolului al 19-lea", deel nu dintodeună, era prezentat nu numai ca un mare poet, ci și ca un filozof, în Schopenhauer și Kant, precum și gîndirea budistă, dar mai ales ca interesat de "operele socialistilor utopici și cele marxiste". În virtutea acestei revelații, "diagnostic" fixat creației eminesciene era acela că ea "reflectă atît contradicțiile sociale ale timpului său cît și propriile ei contradicții". Cinci ani mai tîrziu, "Der Neue Brockhaus" renunța la ceea afirmare, sugînd opera eminesciană unei unor percepție ablativii sociologice, "modă" impusă unei anumite zone a Europei. Dintr-odată, Eminescu "cel mai mare poet român al secolului al 19-lea", deel nu dintodeună, era prezentat nu numai ca un mare poet, ci și ca un filozof, în Schopenhauer și Kant, precum și gîndirea budistă, dar mai ales ca interesat de "operele socialistilor utopici și cele marxiste". În virtutea acestei revelații, "diagnostic" fixat creației eminesciene era acela că ea "reflectă atît contradicțiile sociale ale timpului său cît și propriile ei contradicții". Cinci ani mai tîrziu, "Der Neue Brockhaus" renunța la ceea afirmare, sugînd opera eminesciană unei unor percepție ablativii sociologice, "modă" impusă unei anumite zone a Europei. Dintr-odată, Eminescu "cel mai mare poet român al secolului al 19-lea", deel nu dintodeună, era prezentat nu numai ca un mare poet, ci și ca un filozof, în Schopenhauer și Kant, precum și gîndirea budistă, dar mai ales ca interesat de "operele socialistilor utopici și cele marxiste". În virtutea acestei revelații, "diagnostic" fixat creației eminesciene era acela că ea "reflectă atît contradicțiile sociale ale timpului său cît și propriile ei contradicții". Cinci ani mai tîrziu, "Der Neue Brockhaus" renunța la ceea afirmare, sugînd opera eminesciană unei unor percepție ablativii sociologice, "modă" impusă unei anumite zone a Europei. Dintr-odată, Eminescu "cel mai mare poet român al secolului al 19-lea", deel nu dintodeună, era prezentat nu numai ca un mare poet, ci și ca un filozof, în Schopenhauer și Kant, precum și gîndirea budistă, dar mai ales ca interesat de "operele socialistilor utopici și cele marxiste". În virtutea acestei revelații, "diagnostic" fixat creației eminesciene era acela că ea "reflectă atît contradicțiile sociale ale timpului său cît și propriile ei contradicții". Cinci ani mai tîrziu, "Der Neue Brockhaus" renunța la ceea afirmare, sugînd opera eminesciană unei unor percepție ablativii sociologice, "modă" impusă unei anumite zone a Europei. Dintr-odată, Eminescu "cel mai mare poet român al secolului al 19-lea", deel nu dintodeună, era prezentat nu numai ca un mare poet, ci și ca un filozof, în Schopenhauer și Kant, precum și gîndirea budistă, dar mai ales ca interesat de "operele socialistilor utopici și cele marxiste". În virtutea acestei revelații, "diagnostic" fixat creației eminesciene era acela că ea "reflectă atît contradicțiile sociale ale timpului său cît și propriile ei contradicții". Cinci ani mai tîrziu, "Der Neue Brockhaus" renunța la ceea afirmare, sugînd opera eminesciană unei unor percepție ablativii sociologice, "modă" impusă unei anumite zone a Europei. Dintr-odată, Eminescu "cel mai mare poet român al secolului al 19-lea", deel nu dintodeună, era prezentat nu numai ca un mare poet, ci și ca un filozof, în Schopenhauer și Kant, precum și gîndirea budistă, dar mai ales ca interesat de "operele socialistilor utopici și cele marxiste". În virtutea acestei revelații, "diagnostic" fixat creației eminesciene era acela că ea "reflectă atît contradicțiile sociale ale timpului său cît și propriile ei contradicții". Cinci ani mai tîrziu, "Der Neue Brockhaus" renunța la ceea afirmare, sugînd opera eminesciană unei unor percepție ablativii sociologice, "modă" impusă unei anumite zone a Europei. Dintr-odată, Eminescu "cel mai mare poet român al secolului al 19-lea", deel nu dintodeună, era prezentat nu numai ca un mare poet, ci și ca un filozof, în Schopenhauer și Kant, precum și gîndirea budistă, dar mai ales ca interesat de "operele socialistilor utopici și cele marxiste". În virtutea acestei revelații, "diagnostic" fixat creației eminesciene era acela că ea "reflectă atît contradicțiile sociale ale timpului său cît și propriile ei contradicții". Cinci ani mai tîrziu, "Der Neue Brockhaus" renunța la ceea afirmare, sugînd opera eminesciană unei unor percepție ablativii sociologice, "modă" impusă unei anumite zone a Europei. Dintr-odată, Eminescu "cel mai mare poet român al secolului al 19-lea", deel nu dintodeună, era prezentat nu numai ca un mare poet, ci și ca un filozof, în Schopenhauer și Kant, precum și gîndirea budistă, dar mai ales ca interesat de "operele socialistilor utopici și cele marxiste". În virtutea acestei revelații, "diagnostic" fixat creației eminesciene era acela că ea "reflectă atît contradicțiile sociale ale timpului său cît și propriile ei contradicții". Cinci ani mai tîrziu, "Der Neue Brockhaus" renunța la ceea afirmare, sugînd opera eminesciană unei unor percepție ablativii sociologice, "modă" impusă unei anumite zone a Europei. Dintr-odată, Eminescu "cel mai mare poet român al secolului al 19-lea", deel nu dintodeună, era prezentat nu numai ca un mare poet, ci și ca un filozof, în Schopenhauer și Kant, precum și gîndirea budistă, dar mai ales ca interesat de "operele socialistilor utopici și cele marxiste". În virtutea acestei revelații, "diagnostic" fixat creației eminesciene era acela că ea "reflectă atît contradicțiile sociale ale timpului său cît și propriile ei contradicții". Cinci ani mai tîrziu, "Der Neue Brockhaus" renunța la ceea afirmare, sugînd opera eminesciană unei unor percepție ablativii sociologice, "modă" impusă unei anumite zone a Europei. Dintr-odată, Eminescu "cel mai mare poet român al secolului al 19-lea", deel nu dintodeună, era prezentat nu numai ca un mare poet, ci și ca un filozof, în Schopenhauer și Kant, precum și gîndirea budistă, dar mai ales ca interesat de "operele socialistilor utopici și cele marxiste". În virtutea acestei revelații, "diagnostic" fixat creației eminesciene era acela că ea "reflectă atît contradicțiile sociale ale timpului său cît și propriile ei contradicții". Cinci ani mai tîrziu, "Der Neue Brockhaus" renunța la ceea afirmare, sugînd opera eminesciană unei unor percepție ablativii sociologice, "modă" impusă unei anumite zone a Europei. Dintr-odată, Eminescu "cel mai mare poet român al secolului al 19-lea", deel nu dintodeună, era prezentat nu numai ca un mare poet, ci și ca un filozof, în Schopenhauer și Kant, precum și gîndirea budistă, dar mai ales ca interesat de "operele socialistilor utopici și cele marxiste". În virtutea acestei revelații, "diagnostic" fixat creației eminesciene era acela că ea "reflectă atît contradicțiile sociale ale timpului său cît și propriile ei contradicții". Cinci ani mai tîrziu, "Der Neue Brockhaus" renunța la ceea afirmare, sugînd opera eminesciană unei unor percepție ablativii sociologice, "modă" impusă unei anumite zone a Europei. Dintr-odată, Eminescu "cel mai mare poet român al secolului al 19-lea", deel nu dintodeună, era prezentat nu numai ca un mare poet, ci și ca un filozof, în Schopenhauer și Kant, precum și gîndirea budistă, dar mai ales ca interesat de "operele socialistilor utopici și cele marxiste". În virtutea acestei revelații, "diagnostic" fixat creației eminesciene era acela că ea "reflectă atît contradicțiile sociale ale timpului său cît și propriile ei contradicții". Cinci ani mai tîrziu, "Der Neue Brockhaus" renunța la ceea afirmare, sugînd opera eminesciană unei unor percepție ablativii sociologice, "modă" impusă unei anumite zone a Europei. Dintr-odată, Eminescu "cel mai mare poet român al secolului al 19-lea", deel nu dintodeună, era prezentat nu numai ca un mare poet, ci și ca un filozof, în Schopenhauer și Kant, precum și gîndirea budistă, dar mai ales ca interesat de "operele socialistilor utopici și cele marxiste". În virtutea acestei revelații, "diagnostic" fixat creației eminesciene era acela că ea "reflectă atît contradicțiile sociale ale timpului său cît și propriile ei contradicții". Cinci ani mai tîrziu, "Der Neue Brockhaus" renunța la ceea afirmare, sugînd opera eminesciană unei unor percepție ablativii sociologice, "modă" impusă unei anumite zone a Europei. Dintr-odată, Eminescu "cel mai mare poet român al secolului al 19-lea", deel nu dintodeună, era prezentat nu numai ca un mare poet, ci și ca un filozof, în Schopenhauer și Kant, precum și gîndirea budistă, dar mai ales ca interesat de "operele socialistilor utopici și cele marxiste". În virtutea acestei revelații, "diagnostic" fixat creației eminesciene era acela că ea "reflectă atît contradicțiile sociale ale timpului său cît și propriile ei contradicții". Cinci ani mai tîrziu, "Der Neue Brockhaus" renunța la ceea afirmare, sugînd opera eminesciană unei unor percepție ablativii sociologice, "modă" impusă unei anumite zone a Europei. Dintr-odată, Eminescu "cel mai mare poet român al secolului al 19-lea", deel nu dintodeună, era prezentat nu numai ca un mare poet, ci și ca un filozof, în Schopenhauer și Kant, precum și gîndirea budistă, dar mai ales ca interesat de "operele socialistilor utopici și cele marxiste". În virtutea acestei revelații, "diagnostic" fixat creației eminesciene era acela că ea "reflectă atît contradicțiile sociale ale timpului său cît și propriile ei contradicții". Cinci ani mai tîrziu, "Der Neue Brockhaus" renunța la ceea afirmare, sugînd opera eminesciană unei unor percepție ablativii sociologice, "modă" impusă unei anumite zone a Europei. Dintr-odată, Eminescu "cel mai mare poet român al secolului al 19-lea", deel nu dintodeună, era prezentat nu numai ca un mare poet, ci și ca un filozof, în Schopenhauer și Kant, precum și gîndirea budistă, dar mai ales ca interesat de "operele socialistilor utopici și cele marxiste". În virtutea acestei revelații, "diagnostic" fixat creației eminesciene era acela că ea "reflectă atît contradicțiile sociale ale timpului său cît și propriile ei contradicții". Cinci ani mai tîrziu, "Der Neue Brockhaus" renunța la ceea afirmare, sugînd opera eminesciană unei unor percepție ablativii sociologice, "modă" impusă unei anumite zone a Europei. Dintr-odată, Eminescu "cel mai mare poet român al secolului al 19-lea", deel nu dintodeună, era prezentat nu numai ca un mare poet, ci și ca un filozof, în Schopenhauer și Kant, precum și gîndirea budistă, dar mai ales ca interesat de "operele socialistilor utopici și cele marxiste". În virtutea acestei revelații, "diagnostic" fixat creației eminesciene era acela că ea "reflectă atît contradicțiile sociale ale timpului său cît și propriile ei contradicții". Cinci ani mai tîrziu, "Der Neue Brockhaus" renunța la ceea afirmare, sugînd opera eminesciană unei unor percepție ablativii sociologice, "modă" impusă unei anumite zone a Europei. Dintr-odată, Eminescu "cel mai mare poet român al secolului al 19-lea", deel nu dintodeună, era prezentat nu numai ca un mare poet, ci și ca un filozof, în Schopenhauer și Kant, precum și gîndirea budistă, dar mai ales ca interesat de "operele socialistilor utopici și cele marxiste". În virtutea acestei revelații, "diagnostic" fixat creației eminesciene era acela că ea "reflectă atît contradicțiile sociale ale timpului său cît și propriile ei contradicții". Cinci ani mai tîrziu, "Der Neue Brockhaus" renunța la ceea afirmare, sugînd opera eminesciană unei unor percepție ablativii sociologice, "modă" impusă unei anumite zone a Europei. Dintr-odată, Eminescu "cel mai mare poet român al secolului al 19-lea", deel nu dintodeună, era prezentat nu numai ca un mare poet, ci și ca un filozof, în Schopenhauer și Kant, precum și gîndirea budistă, dar mai ales ca interesat de "operele socialistilor utopici și cele marxiste". În virtutea acestei revelații, "diagnostic" fixat creației eminesciene era acela că ea "reflectă atît contradicțiile sociale ale timpului său cît și propriile ei contradicții". Cinci ani mai tîrziu, "Der Neue Brockhaus" renunța la ceea afirmare, sugînd opera eminesciană unei unor percepție ablativii sociologice, "modă" impusă unei anumite zone a Europei. Dintr-odată, Eminescu "cel mai mare poet român al secolului al 19-lea", deel nu dintodeună, era prezentat nu numai ca un mare poet, ci și ca un filozof, în Schopenhauer și Kant, precum și gîndirea budistă, dar mai ales ca interesat de "operele socialistilor utopici și cele marxiste". În virtutea acestei revelații, "diagnostic" fixat creației eminesciene era acela că ea "reflectă atît contradicțiile sociale ale timpului său cît și propriile ei contradicții". Cinci ani mai tîrziu, "Der Neue Brockhaus" renunța la ceea afirmare, sugînd opera eminesciană unei unor percepție ablativii sociologice, "modă" impusă unei anumite zone a Europei. Dintr-odată, Eminescu "cel mai mare poet român al secolului al 19-lea", deel nu dintodeună, era prezentat nu numai ca un mare poet, ci și ca un filozof, în Schopenhauer și Kant, precum și gîndirea budistă, dar mai ales ca interesat de "operele socialistilor utopici și cele marxiste". În virtutea acestei revelații, "diagnostic" fixat creației eminesciene era acela că ea "reflectă atît contradicțiile sociale ale timpului său cît și propriile ei contradicții". Cinci ani mai tîrziu, "Der Neue Brockhaus" renunța la ceea afirmare, sugînd opera eminesciană unei unor percepție ablativii sociologice, "modă" impusă unei anumite zone a Europei. Dintr-odată, Eminescu "cel mai mare poet român al secolului al 19-lea", deel nu dintodeună, era prezentat nu numai ca un mare poet, ci și ca un filozof, în Schopenhauer și Kant, precum și gîndirea budistă, dar mai ales ca interesat de "operele socialistilor utopici și cele marxiste". În virtutea acestei revelații, "diagnostic" fixat creației eminesciene era acela că ea "reflectă atît contradicțiile sociale ale timpului său cît și propriile ei contradicții". Cinci ani mai tîrziu, "Der Neue Brockhaus" renunța la ceea afirmare, sugînd opera eminesciană unei unor percepție ablativii sociologice, "modă" impusă unei anumite zone a Europei. Dintr-odată, Eminescu "cel mai mare poet român al secolului al 19-lea", deel nu dintodeună, era prezentat nu numai ca un mare poet, ci și ca un filozof, în Schopenhauer și Kant, precum și gîndirea budistă, dar mai ales ca interesat de "operele socialistilor utopici și cele marxiste". În virtutea acestei revelații, "diagnostic" fixat creației eminesciene era acela că ea "reflectă atît contradicțiile sociale ale timpului său cît și propriile ei contradicții". Cinci ani mai tîrziu, "Der Neue Brockhaus" renunța la ceea afirmare, sugînd opera eminesciană unei unor percepție ablativii sociologice, "modă" impusă unei anumite zone a Europei. Dintr-odată, Eminescu "cel mai mare poet român al secolului al 19-lea", deel nu dintodeună, era prezentat nu numai ca un mare poet, ci și ca un filozof, în Schopenhauer și Kant, precum și gîndirea budistă, dar mai ales ca interesat de "operele socialistilor utopici și cele marxiste". În virtutea acestei revelații, "diagnostic" fixat creației eminesciene era acela că ea "reflectă atît contradicțiile sociale ale timpului său cît și propriile ei contradicții". Cinci ani mai tîrziu, "Der Neue Brockhaus" renunța la ceea afirmare, sugînd opera eminesciană unei unor percepție ablativii sociologice, "modă" impusă unei anumite zone a Europei. Dintr-odată, Eminescu "cel mai mare poet român al secolului al 19-lea", deel nu dintodeună, era prezentat nu numai ca un mare poet, ci și ca un filozof, în Schopenhauer și Kant, precum și gîndirea budistă, dar mai ales ca interesat de "operele socialistilor utopici și cele marxiste". În virtutea acestei revelații, "diagnostic" fixat creației eminesciene era acela că ea "reflectă atît contradicțiile sociale ale timpului său cît și propriile ei contradicții". Cinci ani mai tîrziu, "Der Neue Brockhaus" renunța la ceea afirmare, sugînd opera eminesciană unei unor percepție ablativii sociologice, "modă" impusă unei anumite zone a Europei. Dintr-odată, Eminescu "cel mai mare poet român al secolului al 19-lea", deel nu dintodeună, era prezentat nu numai ca un mare poet, ci și ca un filozof, în Schopenhauer și Kant, precum și gîndirea budistă, dar mai ales ca interesat de "operele socialistilor utopici și cele marxiste". În virtutea acestei revelații, "diagnostic" fixat creației eminesciene era acela că ea "reflectă atît contradicțiile sociale ale timpului său cît și propriile ei contradicții". Cinci ani mai tîrziu, "Der Neue Brockhaus" renunța la ceea afirmare, sugînd opera eminesciană unei unor percepție ablativii sociologice, "modă" impusă unei anumite zone a Europei. Dintr-odată, Eminescu "cel mai mare poet român al secol